

Vasif Talibov ayın sonunda istefa verəcək?

Hürriyyət

№44 (3242) 20 Dekabr / 2022-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

Baxtiyar Hacıyev
aclıq aksiyasını
davam etdirir

Azərbaycan və Türkiyə Avropanın “xilas qapısı”na çevrilir

Ankara-Bakı tandeminin
rolu global səviyyəyə
qalxmaqdadır

GÜNÜN NƏBZİ

Müsahibə

**"Aksiyanın
tələbləri
sərtləşdirilməlidir"**

Sərdar Cəlaloğlu: "Rusiya sülhməramlılarının
nəzarətində olan ərazilərimiz Azərbaycanın
yuridisiasına qaytarılmalıdır"

8-9

Cəmiyyət

**ADP Tərtər hadisələrində
əli olan məmurların
cəzalandırılmasını tələb edir**

Partiya hesab edir ki, bu
hadisələr zamanı öldürülən şəxslərə
şəhid statusu verilməlidir

4

Fakt

**İcra başçısına "xeyir-dua"
üçün 100 min manat vermədi,
obyektini sökdülər**

Azər İsmayilov: "Ən gülünc doğuran məsələ
isə, mənə məxsus olan torpaq sahəsinə
"Qələbə abidəsi"nin qoyulmasıdır..."

7

Ölkə

**Talibovun birinci
müavini həbs oluna bilər**

Azər Zeynalovun qardaşı Ceyhun
DTX tərəfindən dindirilib

10

Sərbəst

**Stress hamilə
qalmağı angəlləyirmi?**

Suni mayalanma zamanı əsəb
və stressin zərərləri...

14

Xəbərlər

**Sabiq nazirin
məhkəməsində şok
faktlar açıqlandı**

"Nöqsanların ört-basdır edilməsi
üçün rüşvət verirdik"

2

Aktual

**Ermeni ilə dost,
qardaş olaq, olmayaq?**

Zaman gələcək, erməni özü
"ermənilik"dən bezəcək

11

**Rusiyanın Qafqaz xalqlarına
qarşı soyqırımı**

Çar Rusiyanın Şimal Qərbi Qafqazdakı hərbi
əməliyyatları nəticəsində çərkəz xalqının
genofondu faktiki olaraq məhv edildi...

XX yüzilliyin ən məşhur terminlərindən biri də bu və
ya digər etnosun "genosid"idir. Bu termin eyni zaman
da fəvqəldövlətlərin əllərində sözün əsil mənasında
"dəyənəyə" çevrilmişdir. "Genosid" haqqında danışıl-
mərkən bu fəvqəldövlətlər hazırda faşist Almaniyasında
yəhudilərin qırğını (xolokost) ilə yanaşı, həm də
Qərbi dünyasının və Rusiyanın "şıltaq bəbəsi" olan
ermənilərin qondarma "genosidi" nəzərdə tutulur.

6

**"Tərtər işi" nə görə saxta
məhkəmə hökmü çıxaran
hakimləri hansı cəza gözləyir?**

Cəmiyyətin uzun müddətli və prinsipial mübarizə-
sindən sonra, nəhayət, "Tərtər işi" üzrə obyektiv
nəticələr əldə olundu. Belə ki, yüzlərlə vətəndaşa
verilən işgəncələr, bu işgəncələr nəticəsində hə-
yatını itirənlər ölümündən sonra bəraət aldı. Saxta
hökmlərlə mühakimə olunanlar isə azadlığa çıxdı.
Milli Məclisin son iclasında İnsan Hüquqları Ko-
mitəsinin sədri Zəhid Oruc bu işə görə sabiq baş
prokuror Zakir Qaralovu və onun müavini olan
hərbi prokuror Xanlar Vəliyevi ittiham etdi.

2

Tarix

Xəbərlər

İlon Mask artıq dünyanın ən zəngin adamı deyil...

Bernar Arno onu 10 milyard dollarla qabaqladı

“Tesla” və “SpaceX” şirkətlərinin qurucusu İlon Mask dünyanın ən varlı adamları siyahısında birinci yeri itirib. Qafqaz.media xəbər verir ki, “Forbes” və “Bloomberg”-ə görə, LVMH şirkətinin rəhbəri Bernar Arno (Bernard Arnault) indi planetin ən varlı adamı hesab olunur.

“Forbes”-in məlumatına görə, Maskın sərvəti hazırda 178 milyard dollardır. O, elektrik avtomobil istehsalçısı “Tesla”-nın təxminən 14%-ə sahibdir və oktyabr ayında “Twitter”-in 44 milyard dollarlıq alışı tamamlayıb.

Fransız milyarder Arnonun ümumi sərvəti isə 188 milyard dollar təşkil edib.

Qeyd edək ki, LVMH Fransanın lüks konqlomeratıdır. Şirkət 1987-ci ildə “Louis Vuitton” və “Moët Hennessey” moda evlərinin birləşməsi nəticəsində yaradılıb və hazırda 75 lüks brendi birləşdirir. 2021-ci ildə LVMH Avropanın ən dəyərli şirkəti kimi tanınıb. Biznes Arno ailəsi tərəfindən idarə olunur.

Xatırladaq ki, Maskın “Twitter”-i satın alması çoxsaylı qalmaqallar və məhkəmə çekişmələri ilə müşayiət olundu. Aprel ayında milyarder şəbəkəni 44 milyard dollara almaq niyyətində olduğunu açıqladı ki, bu da bazar qiyməti ilə müqayisədə çoxlarının olduqca yüksək hesab etdiyi bir məbləğdir. İyul ayında iş adamı bu addımını “Twitter”-də çoxlu sayda saxta hesab

və botlarla izah edərək təklifini geri götürüb. Bundan sonra “Twitter” menecerləri Maskı məhkəməyə verib, onu müqaviləni tamamlamağa məcbur etməyə çalışıblar.

Bütün bu hadisələrin fonunda “Tesla” səhmləri davamlı olaraq ucuzlaşırdı.

“Wedbush Securities” investisiya firmasının sözçüsü Dan Ayvesli hadisəni elektrik avtomobil istehsalçısının qiymətinə zərbə vuran “sirk” adlandırdı.

“Tesla”nın səhmləri baxımından Mask Uoll-stritdə “super qəhrəman” olmaqdan “canıya” çevrildi, - Ayves deyir.

Maskın digər hərəkətləri də “Tesla”nın dəyərini aşağı saldı: “Twitter”-i əldə etmək üçün o, avtomobil istehsalçısının milyardlarla dollarlıq səhmlərini

satdı.

Investorlar həmçinin iqtisadiyyatda ümumi tənzimləmə və kredit faizlərinin artması fonunda “Tesla” elektrik avtomobillərinə tələbatın azalmasından qorxurlar. “Tesla” da qüsurlara görə bəzi avtomobillərini geri çağırmaq məcburiyyətində qalıb.

Mask ilk dəfə “Forbes” milyarderlər siyahısında 2021-ci ilin yazında, sərvəti 171 milyard dollar olaraq qiymətləndirilən “Amazon”-un qurucusu Jeff Bezos-u yerindən tərpətdikdən sonra,

ra, sərvəti 219 milyard dollara çatanda birinci olub. O zaman fransalı iş adamı Bernar Arno üçüncü yerdə idi. O, ilk üçlüyə 2020-ci ildə daxil olub. “Forbes”-in məlumatına görə, o vaxtdan bəri Arno ailəsinin sərvəti iki dəfədən çox artıb - 76 milyard dollardan 158 milyard dollar çatıb.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

Əyləncə səhifəsi

İranda şok olaylar...

Etirazçı qadınların sifətlərinə və cinsiyyət orqanlarına atəş açılır...

Britaniyanın “The Guardian” qəzeti İranda xüsusi araşdırma apararaq şok faktlar üzə çıxarıb. Nəşrin yazdığına görə, İranın hüquq-mühafizə orqanları nümayişçilər arasında qorxu və panika yaymaq üçün məqsədli şəkildə gənc qadınların üzələrinə, sinələrinə, hətta cinsiyyət orqanlarına atəş açırlar.

Adının açıqlanmasını istəməyən iranlı həkim britaniyalı jurnalistlərə deyib ki, “Bəsic” və SEPAH-ın (İran İnqilabı Keşikçiləri Korpusu) təhlükəsizlik qüvvələri və polis nümayişləri yatırmaq üçün artıq əsasən qadınları hədəfə alıb.

Nümayişçilərə gizli tibbi yardım göstərən həkimlərin sözlərinə görə, onlar ilk dəfədir ki, belə bir qəddarlıqla qarşılaşırlar. Belə ki, kişi nümayişçilər əsasən ayaq, bel və ombasından güllələnir, qadınlar isə sifət nahiyyəsindən. Həkimlər buradan belə nəticəyə gəliblər ki, İranın cəza strukturları təkəş-şikəst etmək deyil, həm də molla rejiminə qarşı çıxmağa cəsarət edən gənc iranlı qadınları eybəcərləşdirməyə çalışır.

Həkimlər jurnalistlərə şikəst edilmiş nümayişçilərin çoxlu fotosəkillərini göstəriblər. İsfahandakı mərkəzi klinikanın həkimi bildirib ki, təhlükəsizlik qüvvələri kişiləri və qadınları fərqli şəkildə hədəfə alır. “Çünki onlar qəsdən bu qadınların gözəlliyini və cəlbediciliyini məhv etmək istəyirlər. Mən nümayişçi dağıdarkən bir neçə mühafizəçi tərəfindən mühasirəyə alınan və ov tüfəngi mərmiləri ilə cinsiyyət orqanına iki dəfə atəş açılan 20 yaşlı xəstəyə şəxsən kömək etdim”, - deyə həkim bildirib. Tehranın yaxınlığındakı Karec şəhərində çalışan daha bir həkim isə bildirib ki, təhlükəsizlik qüvvələri “yaraşıqlı qadınların üzünə və cinsi orqanlarına atəş açır”.

Britaniya jurnalistləri həmçinin oktyabrın 26-da Tehranda İran Tibb Şurasının qarşısında etiraz aksiyası keçirən yüzlərlə iranlı həkimin güllə yarası aldığını bildiriblər. Etirazçı qadınların hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən kor edilməsi də kütləvi hal alıb. Hansı ki, həkimlərin əllərində odlu silahlardan nümayişçilərin gözlərinin zədələnməsinə dair mindən çox fakt var və 400-dən çox iranlı oftalmoloq bununla bağlı etiraz bəyanatı yayıb. Xatırladaq ki, təhlükəsizlik qüvvələrinin vəhşiliklərinə baxmayaraq, İranda etirazlar hər ötən gün daha da şiddətlənir.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

“Hürriyyət” qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik
Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində
yığılıb səhifələrin və “Futbol+ servis”
mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan
yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

“Tərtər işi”nə görə saxta məhkəmə hökmü çıxaran hakimləri hansı cəza gözləyir?

Cəmiyyətin uzun müddətli və prinsipial mübarizəsindən sonra, nəhayət, “Tərtər işi” üzrə obyektiv nəticələr əldə olundu. Belə ki, yüzlərlə vətəndaşa verilən işgəncələr, bu işgəncələr nəticəsində həyatını itirənlər ölümündən sonra bəraət aldı. Saxta hökmlərlə mühakimə olunanlar isə azadlığa çıxdı.

Milli Məclisin son iclasında İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Zəhid Oruc bu işə görə sabiq baş prokuror Zakir Qaralovu və onun müavini olan hərbi proku-

ror Xanlar Vəliyevi ittiham etdi.

Komitə sədri həmin şəxslərin Azərbaycan xalqından üzr istəməsinə tələb etdi.

Ancaq bu məsələdə məsuliyyət daşıyan əsas şəxslər də var.

Gununesi.info-nun araşdırması zamanı belli olub ki, “Tərtər işi” üzrə qanunsuz hökm çıxaran hakimlər İlqar Quliyev və Əhməd Səriyev olub.

Sayı yazır ki, bu hakimlər öz cəzasını almayınca “Tərtər işi”nin tam başa çatdığını söyləmək doğru olmazdı.

Azərbaycan Cinayət Məcəlləsində hakimlərin bilə-bilə qanunsuz hökm çıxarması həmin hakim haqqında cəza müəyyən edib.

Cinayət Məcəlləsinin 295-ci maddəsində yazılır:

Maddə 295. Bilə-bilə ədalətsiz hökm, qətnamə, qərar və qərar çıxarma

295.1. Hakimlərin bilə-bilə ədalətsiz hökm, qətnamə, qərar və ya qərar çıxarması - beş min manatdan səkkiz min manatadək miqdarda cərimə və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

295.2. Eyni əməllər azadlıqdan məhrum etmə barədə məhkəmənin çıxardığı qanunsuz hökm ilə əlaqədar olduqda və ya başqa ağır nəticələrə səbəb olduqda - beş ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Həmçinin, bu sensasion cinayətlərin birbaşa iştirakçısı olan Hərbi Prokurorluğun müstəntiqləri də məsuliyyətə alınmalıdır. Bunun üçün də Cinayət Məcəlləsində Təqsiri olmadığını bilə-bilə şəxsi cinayət məsuliyyətinə cəlb etmə ilə bağlı məsuliyyət müəyyən olunub.

Qeyd:

Maddə 290. Təqsiri olmadığını bilə-bilə şəxsi cinayət məsuliyyətinə cəlb etmə;

290.1. Təqsiri olmadığını bilə-bilə şəxsi cinayət məsuliyyətinə cəlb etmə - üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

290.2. Eyni əməllər şəxsin ağır və ya xüsusi ilə ağır cinayət törətməkdə ittiham olunması ilə bağlı törədildikdə - üç ildən yeddi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

“Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən bizim idarədə ayrı-ayrı vaxtlarda yoxlamalar aparılıb. Aşkarlanan nöqsanların ört-basdır edilməsi üçün rüşvət verirdik”.

Bunu Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə sabiq əmək və əhəlinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclasında şahid qismində ifadə ve-

Sabiq nazirin məhkəməsində şok faktlar açıqlandı

"Nöqsanların ört-basdır edilməsi üçün rüşvət verirdik"

rən Yasin Rüstəmov deyib.

Onun sözlərinə görə, o, DSMF-nin Xaçmaz Rayon şöbəsinin sabiq müdürüdür:

“Nazirlik tərəfindən bizim idarəmizdə iki dəfə yoxlamalar aparılıb. Müəyyən nöqsanlar aşkarlanıb. Mənim haqqımda ağır intizam tədbirlərinin görülməməsi üçün nazirliyin daxili nəzarət şöbəsinin keçmiş müdiri müavini Nizami Xanlarova 18 min manat, işdən çıxarılmamağım üçün isə 15 min manat rüşvət vermişəm”.

Şahid Mustafa Mustafayev “Şəhənə 2014” MMC-NİN təsisçi və direktoru olub. Onun sözlərinə görə, müəssisənin bütün səlahiyyətlərini nazirliyin nümayəndəsi Nizami Xanlarova verib:

“Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tikilməkdə olan obyektlərin idarə reisi Natiq Əzizovla qrup yoldaşı olmuşam. Məhz bu amilin sayəsində tenderlərin qalibi olmuşam. Lakin şirkətimin aparacağı tikinti işlərini nazirliyin nümayəndəsi Nizami Xanlarova vermişəm. İki evin tikintisinə görə Natiq Əzizovla ümumilikdə 12 min manat pul vermişəm”.

Növbəti proses dekabrın 26-da davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, S.Müslümov Azərbaycan əmək və əhəlinin sosial müdafiəsi naziri vəzifəsində iş-

lədiyi müddətdə nazirliyin fəaliyyət istiqamətləri üzrə əlillərin və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların reabilitasiyası və sosial müdafiəsinin təşkil edilməsi, işgötürənlərin əmək, məşğulluq və sosial müdafiə məsələləri ilə bağlı fəaliyyətlərinə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi və digər səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi zamanı çoxsaylı sui-istifadə hallarına yol verməsinə dair faktlar Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində araşdırılıb.

Toplanan materiallar əsasında başlanılan cinayət işi üzrə S.Müslümovun xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar özü üçün qanunsuz üstünlüklər əldə etmək məqsədilə qulluq səlahiyyətlərindən tamah niyyəti ilə qulluq mənafeyinə qəsdən zidd olaraq istifadə edib dövlətin qanunla qorunan mənafelerinə ağır nəticələrə səbəb olan zərər vurmasına, habelə onun tərəfindən təbəçiliyində işləyən vəzifəli şəxslərdən vəsiqə kimi istifadə etməklə müxtəlif rayonlarda əlillər üçün fərdi yaşayış və internat evlərinin tikinti-təmirinin aparılması işlərini yerinə yetirən fiziki və hüquqi şəxslərə ayrılmış pul vəsaitlərinin bir hissəsinin tələb edilərək alınmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Həmçinin S.Müslümovun nazirliyin Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xid-

məti tərəfindən ölkə ərazisində istehsal, sosial-məişət və iaşə təminatlı obyektlərin inşası və yenidən qurulması zamanı əməyin mühafizəsi tələblərinə əməl olunması, onların istismara buraxılmasına razılığın verilməsi, əməyin mühafizəsi tələblərinə uyğunluğu ilə bağlı müəssisələrdə aparılmış yoxlamaların nəticələrinə görə müxtəlif vaxtlarda külli miqdarda pul vəsaitləri qismində təkrar rüşvət almasına dair məlumatlar əldə olunub.

Eyni zamanda, Daxili nəzarət şöbəsi tərəfindən ərazi strukturlarında aparılmış yoxlamaların nəticələri ilə bağlı onun həmin nazirliyin müxtəlif ərazi şöbələrinin rəhbərlərinin hər birindən 10 mindən 30 min manatadək külli miqdarda təkrar rüşvət almasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib. S.Müslümov Azərbaycan Cinayət Məcəlləsinin 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 311.3.2-ci və 311.3.3-cü maddələri (təkrar külli miqdarda rüşvət alma) ilə təqsirləndirilən şəxs qismində məsuliyyətə cəlb olunaraq barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Daha sonra səhhətindəki problemlərlə bağlı sabiq nazir ev dusaqlığına buraxılıb.

Hazırladı: RƏŞAD

Bəxtiyar Hacıyev aclıq aksiyasını davam etdirir...

Həbsdə olan ictimai fəal Bəxtiyar Hacıyev aclıq aksiyasını davam etdirir. Hurriyyet.az xəbər verir ki, bu barədə onun vəkili Aqil Layıcı məlumat yayıb.

O, dünən səhər müvəkkili ilə təcridxanada görüşdüyünü qeyd edib:

“Bəxtiyar Hacıyevlə görüşdüm, özü qəti olaraq aclıq aksiyasının dayandırılması xəbərlərini təkzib etdi. Dedi ki, mətbuatda gedən informasiyalar realıqı əks etdirmir. Təəssüf ki, bu gün də aclığı dayandırma yönündə onu qane edə bilmədim”.

Azərbaycan və Türkiyə Avropanın “xilas qapısı”na çevrilir

Hazırda Türkiyə ilə Azərbaycan Avropanın rus qazından asılılıqdan qurtulmasında mühüm rol oynayirlar. Hazırkı dövəmdə qaz və enerji məsələsinin geosiyasi amilə çevrildiyini qəbul etsək, əminliklə deyə bilərik ki, Ankara-Bakı tandeminin rolu qlobal səviyyəyə qalxmaqdadır.

Məlumdur ki, prezidenti Ərdəğan ölkəsini ən qısa zamanda qlobal qaz qiymət mərkəzinə çevirmək niyyətində olduğunu bildirib. Əlbəttə, hədəf iqtisadi məqsədlərdir. Amma unutmayaq ki, Ankaranın əsas məqsədi geosiyasi nüfuz qazanmaq və güclənməkdir. Hazırda gedən geosiyasi proseslər dünyanın makroregionlara parçalanmasını şərtləndirir. Makroregionların hər biri maliyyə, hərbi, iqtisadi və digər sahələrdə qeyd-şərtsiz təminata malik olmalıdır. Ankara həm Yaxın Şərqə doğru, həm də Mərkəzi Asiyaya doğru uzanmaqla öz makroregionunu formalaşdırmağa cəhd edir. Görürük ki, prezident Ərdəğan Misiri yanına çəkməyə çalışır. Əlbəttə ki, burada iqtisadi maraqlar prioritetdir.

Türkiyənin Suriya ilə yaxınlaşmaq cəhdlərini də seziirik. “Qaz xəbəri”na çevrilmək Türkiyəni gücləndirmək üçün mühüm addımdır. Bu, həm də ölkənin enerji təhlükəsizliyi təmin edir. Türkiyə həm Avropa, həm də qaz ixracatçıları - Rusiya, İran, Azərbaycan, Türkmənistan üçün əhəmiyyət kəsb edən bir ölkədir. Çünki AB-yə fasiləsiz təchizatı təmin edən Ankaradır.

Ankaranın geosiyasi rəqəbat seqmentlərindən biri Türkmənistandır. Ümumiyyətlə, Türkmənistan geosiyasi qütblərə qoşulmaqda çox ehtiyalı davranır. O KTMT-yə qatılmayıb, elə TDT-na qoşulmağa da qəti qərar verə bilmir. Amma Çin ilə İrandan tutmuş Türkiyə və Al-yə kimi siyasi qütblər Aşqabadı öz orbitinə çəkməyə çalışır. Yəni də Aşqabadı yanında görmək istəyən ən israrlı cəhdlər Al və Türkiyə tərəfindən edilir, Moskva isə buna engel olmağa çalışır.

Bu addımlar son günlər inanılmaz sürətlə baş verib. Dekabrın 6-7-də Türkmənistanın xarici işlər naziri Meredov rusiyalı həmkarı Lavrovla görüşüb və o, Moskvanın Aşqabadı “ən yaxın dostu və strateji tərəfdaşı” kimi gördüyünü vurğulayıb. Amma görüş yalnız xırda məsələlər üzrə razılaşmalarla yekunlaşıb.

Daha sonra isə dekabrın 11-də Al-nin Mərkəzi Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi olan finlandiyalı diplomat Terhi Hakala Aşqabada səfər edib. Hakala türkmən ev sahibləri ilə geniş spektrli məsələləri müzakirə edib. Dekabrın 14-də prezident Aşqabad Xəzər sahilindəki kurortda Türkiyə və Azərbaycan prezidentlərini qəbul edib.

Tədbir zamanı Türkmənistan TDT-na qoşulmaqdan çəkinərsə, lakin üç dövlət daha çox türkmən qazının Xəzərdən Qərbə nəqli üçün səyləri artırmağa razılaşdı.

Simvolikdir ki, Xəzərdəki görüş Aşqabadın şimala - Rusiyaya, cənuba - İrana yox, qərbə baxdığını göstərir və praktikada bu mövqə

Ankara-Bakı tandeminin rolu qlobal səviyyəyə qalxmaqdadır

həm Bakı ilə Aşqabad arasında dənizdəki neft və qaz obyektləri ilə bağlı mübahisələrin həllinə, həm də Türkmən donanmasının Cənubi Qafqazda artan qüdrətinə xüsusi diqqət tələb edir. Bu o deməkdir ki, geosiyasi baxımdan Türkmənistan bu gün əvvəlkindən daha fəaldır. Amma Türkiyə bucağı altında.

Bu, uzun müddətdir ki, Türkmənistanın neytrallığını Mərkəzi Asiyada Türkiyənin hər hansı genişlənməsinin qarşısını almaq səylərinin təməl daşı kimi dəstəkləyən Moskvanı narahat edir. Axı, Aşqabad Türkiyə layihələrinə qoşulmasa, Ankara üçün regionda gücünü layihələndirmək xeyli çətinləşəcək, Kremlin isə orada ənənəvi “parçala və hökm sür” yanaşmasını davam etdirmək daha asan olacaq.

Üç görüşdən sonra, görünür, Türkmənistan Moskvanı qəzəbləndirməmək üçün TDT-na qoşulmayaaraq öz bitərəfliyində “üzdə də olsa” israr etməyə davam edir. Bununla belə, Aşqabad, şübhəsiz ki, bu mövqeyini getdikcə daha çox nəzərdən keçirəcək və təkcə Kremlə deyil, Kremlədən kənarda da tərəfdaşlar axtaracağını ifadə edəcək. Bu, şübhəsiz ki, yaxın gələcəkdə potensial dramatik addımlar üçün zəmin yaradır və dünyanı Türkmənistanla keçmişdə olduğundan daha yaxından baxmağa məcbur edəcək.

Bundana başqa, Ankara-Bakı tandemi dekabrın 17-də Gürcüstan, Azərbaycan, Macarıstan və Rumıniyanın Qara dənizin altından sualtı kabel ilə Avropaya enerji verilməsini təsbit edən sazişlə bir daha gücünü təsdiqlədi. Əlbəttə, bu anlaşmada 4 ölkə iştirakçı olsa da arxa planda sazişin təhlükəsizlik amili Türkiyəyə söykənir. Bu işbirliyini şərh edən Av-

ropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyen Rumıniyada açıqladı ki, Qara dəniz üzərindən sualtı elektrik kabeli imkan pəncərəsi yaradacaq, Gürcüstanı elektrik mərkəzinə çevirəcək və daxili enerji bazarını yaxşılaşdıracaq. Onun sözlərinə görə, layihə Qara dəniz üçün ən mühüm rol təmin edəcək. O qeyd etmişdi ki, Rusiya

Bundana başqa, Ankara-Bakı tandemi dekabrın 17-də Gürcüstan, Azərbaycan, Macarıstan və Rumıniyanın Qara dənizin altından sualtı kabel ilə Avropaya enerji verilməsini təsbit edən sazişlə bir daha gücünü təsdiqlədi. Əlbəttə, bu anlaşmada 4 ölkə iştirakçı olsa da arxa planda sazişin təhlükəsizlik amili Türkiyəyə söykənir. Bu işbirliyini şərh edən Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyen Rumıniyada açıqladı ki, Qara dəniz üzərindən sualtı elektrik kabeli imkan pəncərəsi yaradacaq, Gürcüstanı elektrik mərkəzinə çevirəcək və daxili enerji bazarını yaxşılaşdıracaq...

müharibəyə başladıqdan sonra Avropa İttifaqı Rusiya enerjisindən imtina edib.

Dördtərəfli hökumətlərarası saziş bərpa olunan mənbələrdən (o cümlədən su elektrik stansiyalarının istehsal etdiyi elektrik enerjisi) elektrik enerjisinin nəqli üçün Gürcüstan və Qara dəniz vasitəsilə Rumıniya və Azərbaycan arasında sualtı kabel layihəsinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Qara dəniz sualtı elektrik ötürücü kabel layihəsi Avropa Komissiyası ilə Azərbaycan Respublikası arasında enerji sazişinin bir hissəsidir və eyni zamanda, Al-nin “Qlobal Gateway” (Qlobal darvaza) strategiyası çərçivəsində Gürcüstan üçün flaqman layihədir.

“Bu gün biz Azərbaycandan Avropaya daha bir enerji körpüsünün tikintisinə başlayırıq, ölkələrimiz Avropaya etibarlı təchizatçı olmaq niyyətindədir və bu, əsasən yaşıl enerjiyə aiddir. Azərbaycanın bərpa olunan enerji potensialı 27 QVt-dan (QVt) çoxdur - bu, günəş və hidroenergetika, həmçinin Xə-

zər dənizindən gələn külək enerjisidir. Beləliklə, birinci mərhələdə Azərbaycanın ixracı ən azı 3 QVt olacaq. Bu məqsədlərə nail olmaq üçün biz səmərəli işləməliyik. Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan bir komanda kimi işləməli və Al ilə sıx əməkdaşlıq etməlidir. Hamımıza uğurlar arzulayıram”, deyə Azərbaycan

Prezidenti İlham Əliyev sənədlərin imzalanması mərasimində çıxışı zamanı bildirdi.

Ursula fon der Leyenin çıxışından maraqlı nüans diqqəti cəlb edir. Al rəsmisinin vurğuladığına görə, “Qara dəniz sualtı elektrik kabeli yeni ötürmə xəttinə və yeni imkanlar pəncərəsinə çevriləcək. Bu layihə bizə və Gürcüstanı Avropa təyinatı verəcək və çoxlu faydalar gətirəcək. Bu, Gürcüstanı elektrik enerjisi mərkəzinə çevirəcək və daxili enerji bazarını yaxşılaşdıracaq. Nəhayət, Qara dəniz sualtı elektrik kabeli Moldova və Qərbi Balkanlardakı qonşularımıza və təbii ki, Ukraynaya kömək edəcəkdir. Bu, ölkəyə təkrar istehsal və yenidənqurmada kömək edəcək”. Göründüyü kimi, Gürcüstan, Azərbaycan, Rumıniya və Macarıstanın aparıcı olduğu “Global Gateway” layihəsi Ukraynaya da töhfə verəcək - Rusiyanın müharibə meydanına çevirdiyi Ukraynaya... Və Azərbaycanın iştirak etdiyi global layihələrdə Bakının təşəbbüsü yüksək olsa da, güc amili ilə dəstəkləyici rolunda Bakı-Anka-

ra tandemi özünü biruzə verir.

Bu məqamda necə deyirlər, Rusiyanın “dışi bağıracağıni kəsir”. Rus fəalları və media yazarları Türkiyənin artan rolundan çox narahatdırlar. Məlumdur ki, Türkiyə Balkan müsəlmanlarını ilk növbədə Kosova, Bosniya və Hersosovina, Albaniyadakı müsəlmanları dəstəkləyir. Üstəlik, bu sərəya Azərbaycanın cəhdləri ilə sərlər də qatılmaq üzrədir. Ən azından Serbiya da Rusiyadan uzaqlaşmaq yolunu tutub. Bu Rusiyanı çox narahat edir. Ruslar Türkiyənin güclənmə dəsti-xəttini pantürkizm, yeni Osmacılıq kimi qələmə verirlər, amma özlərinin Yeni Avrasiyacılıq adı altında “şovinst rus imperializminin xortladılması”na kor olurlar. Rus imperializmini çöküşdən qurtarmaq üçün işə xilasları iki şeydə görürlər. Birincisi, TDT və digər “pantürkist” qurumların işində iştirak etmək. Onların fikrincə yalnız bu yolla türk sivilizasiyasını türk dünyasına çevirməyə can atan, “ümumtürk dəyərlərini Türkiyə dəyərləri” ilə əvəz edən Türkiyənin fəaliyyətinə nəzarət etmək, ona müəyyən dərəcədə düzəliş etmək olar.

İkincisi, Türkiyənin fəaliyyətinə əks tərəzliq yaratmaq üçün Rusiya ilə İran və Ermənistan arasında sıx əməkdaşlıq. Onların fikrincə, rus-fars-erməni əməkdaşlığı təkcə Rusiyanın postsovet məkanına nəzarətinin təmin edilməsi kontekstində deyil, həm də “Böyük Turan”ın yaradılması yolunda mühüm maneə yaradacaq. Eynilə, Rusiyanın türkdilli bölgələrində sabitliyin qorunmasına xidmət edəcək. Əlbəttə, Rusiya hakimiyyət dairələrinin son vaxtlar müsəlman əhalinin əksəriyyət təşkil etdiyi bölgələrdə İran tərəzli şialik-rafizilik yaymaq səyləri də Türkiyəyə doğru yönəlməkdə olan müsəlman əhalini bunda əngəlləmək, Türkiyə ilə araya ikitirəlik salmaq məqsədi daşıyır. Məqsəd Turanın bərpasının qarşısını almaqdır. İran isə təbii ki, harada islama xəyanət varsa ordadır.

Üçüncü yolu isə ruslar Azərbaycanın daxilində rusiayönlü qüvvələrin yaradılması üzərində işləməkdə görürlər. Onların fikrincə, Bakını Rusiyanın təsir dairəmişdə saxlamaq üçün ruslara Ukraynada ABS-la müharibədə tam qələbə və rus geosiyasi prioritetlərini müəyyən edə biləcək milli ideologiya, qonşular üçün cəlbəddici gələcək obrazı və regionda Kremlin təsirini saxlamaq üçün aydın plan lazımdır. Uzun sözün qıssası, Rusiyanın təsir dairəsində Türkiyənin geosiyasi davamı və dəstəkçisi Bakını bir tərəfdən sərfəli iqtisadi müqavilələrdə maraqlı olmaqla, digər tərəfdən isə İran və Ermənistanla ciddi hərbi-siyasi əməkdaşlıq təhlükəsi və Azərbaycan malları üçün Rusiya bazarının bağlanması ilə “özünə gətirmək” planları var. Türkiyə-Azərbaycan tandemi bölgəsel və qlobal olaraq Rusiyanın qarşısındadır və “günəş altında özünə müstəqil yer etmək uğrunda mübarizə aparır”...

Üviyyə ŞÜKÜROVA

Eldəniz QULİYEV

Bir neçə kəlmə kinomuz haqda...

(“Ağrı” silsiləsindən...)

Bəzən TV və böyük ekranlarda nümayiş olunan yeni filmlərə, teleseriallara baxarkən xəcalət çəkirik. Niyə?

Təsəvvür edin ki, stadionda futbol matçı keçirilir və azarkeşlər böyük bir emosionalıqla oyunu izləyirlər... Əlbəttə, azarkeşlərin əksəriyyəti bəzi məqamlarda özünün meydançadakilərdən daha yaxşı futbolçu olduğunu zənn edir və: “Ehh, mən daha yaxşı vurardım”, “Ay zalım, sağa, sağa ötür topu!”, “Qapıya, qapıya vur, ay çolaq!”... və sair bu kimi replikalar atır, - qışqırır, bağırır, göstəriş verir... Əgər hansısa möcüzə sayəsində, o adamları götürüb oyunçularla əvəz etsən... matçın hansı vəziyyətə düşəcəyini təsəvvür etmək çətin olmaz...

Eyni ilə buna bənzər vəziyyət televiziya seriallarında və milli kinomuzda baş verir. Yəni elə bil, gözəgörünməz bir əlin işarəsiylə kinematografiya adlandırdığımız görüntü sənətinin “yüyəni” peşekarlardan alınıb həvəskarlara peşəkəş edilib.

Zaman-zaman təmtəraqlı “premyerası” keçirilən “bezdarnıy” kino filmlər: “Super!”, “Əladır!”, “Molodes!”, “Şedevr kinodu!” və s. kimi epitetlərlə möhürlənir. Amma təəssüf ki, “milli” kino və Tv məhsullarında mövzu bəsitliyi, obrazların, süjet xətti, konfliktlərin primitiv təqdimatı və həlli, kino estetikasına tamamilə yad nümunələr, ideyasızlıq, o cümlədən bəsit traktovkalardan doğan anti-sanitar kino epizodları, kobud montaj qüsurları, bayağı musiqi seçimləri, səviyyəsiz aktyor oyunu, eləcə də səriştəsiz operator, rejissor işi, və s. və i.ə. aşkar pintliliklər ört-basdır edilərək “kadr arxasında” qalır.

Görünür, bu vəziyyət görüntü sənəti industriyasına cavabdeh olan şəxsləri qane edir. Görünür, əsas məqsədi televiziya və kinoda çalışacaq sənət adamları yetişdirmək olan Azərbaycan Dövlət İncəsənət universitetinin kökündən sökülüb yenidən qurulmasının vacibliyi heç kimin vecinə deyil.. Və ən aydın görünən budur ki, Mədəniyyət Nazirliyi mədəniyyətin mənasız bir şey olduğu qənaətinə gəlir.

Nəhayət və ən başlıcası: görünür, bu hakimiyyətə zövqü korlanmış, intellektsiz, estetik baxışlardan məhrum və dünyaduyumu korşalaşmış, daha çox kütlə instinktiylə yaşayan tamaşaçı lazımdır.

Amma bütün bunlara baxmayaraq, şəxsən mən ümid edirəm ki, bu gün bədii kino sahəsini işğal altında saxlayan qeyri-peşəkarlıq müvəqqəti bir hal, yaxud mərhələdir və nə vaxtsa keçib gedəcək. Yəqin ki, və ya bəlkə də, heç bu mərhələsiz keçinmək də mümkün deyilmiş...

Və yəqin ki, səlahiyyət sahibləri nə vaxtsa çörəyin məhz çörəkçiyə verilməsinin zərurətini anlayacaqlar!.. Çünki kino sənəti mədəniyyətimizin tərkib hissəsidir və onun ölümə məhkum edilməsi çox ağır faciələrə nəticələnər...

ADP Tərtər hadisələrində əli olan məmurların cəzalandırılmasını tələb edir

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi vəziyyətə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hürriyyət”ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə Milli Məclisdə Tərtər hadisələri ilə bağlı istintaqın yekunları haqqında deputatlar Zəhid Oruc və Qənirə Paşayevanın səsləndirdiyi fikirlərə münasibət bildirilib. Qeyd edilib ki, Tərtər hadisələrinin istintaqının gedişi və günahsız həbs olunmuş daha bir qrup insanın bəraət alması təqdirəlayiq hadisədir.

Bununla yanaşı, milli ordumuza qarşı törədilən ağılasığmaz cinayətin təşkilatçıları və icraçıları tam tərkibdə layiqli cəzalarını almayanaqədər, ağır işgəncə, ölüm faktında əli olan şəxslər ədalət məhkəməsinə cəlb edilməyənədək dövlətimiz bu ləkəni üstündən ata bilməz. Sabiq baş prokuror Z.Qaralov, onun müavini R.Usubov, hərbi prokuror X.Vəliyev, Müdafiə Naziri Z.Həsənov, keçmiş Baş qərargah rəisi N.Sadiqov başda olmaqla Tərtər hadisələrində zabit və əsgərlərə qarşı işgəncə həyata keçirmiş bütün şəxslər və tənə xəyanət maddələri ilə ittiham edilərək ciddi şəkildə cəzalandırılmalıdır.

Partiya rəsmiləri, həmçinin Tərtər hadisələrində öldürülən şəxslərə şəhid statusu verilməsi, zərər çəkənlərə kompensasiya ödənilməsi, bu iş üzrə araşdırma aparıldığına görə həbs edilmiş hüquq müdafiəçilərinin həbsdən azad edilməsi, işgəncələr işi üzrə ekspert O.Gülaliyevin avtoqəzaya uğramasının “Tərtər işi” ilə əlaqəli olub-olmamasının araşdırılması, hərbi rütbə və iş yerlərini itirmiş şəxslərin iş yerlərinə bərpa edilməsi, Tərtər cinayətlərində xarici qüvvələrin iştirak dərəcəsinin araşdırılması ilə bağlı hakimiyyətə bir daha çağırış edilib.

Eyni zamanda, partiya İdarə Heyəti Tərtər cinayətinin üstünün açılıb cəmiyyə

Partiya hesab edir ki, bu hadisələr zamanı öldürülən şəxslərə şəhid statusu verilməlidir

yətə çatdırılmasında sosial medianın mühüm rolunu qeyd edib və bu prosesdə fəal iştirak edən bütün ictimai fəalları fəaliyyəti yüksək dəyərləndirilib.

Şuşa-Laçın yolunda Azərbaycan ictimai fəallarının bir həftədir ki, davam edən dinc aksiyasına bir daha toxunan partiya yetkililəri, bu aksiyanın meydana çıxma səbəbləri, onun məqsəd və məramı ilə əlaqədar dünya mediasında ciddi şəkildə və obyektiv məlumatların yayılmasının təşkil edilməsi və bu istiqamətdə diplomatik kanallarla obyektiv, hərtərəfli məlumatların ötürülməsinin vacibliyi qeyd edilib. Eyni zamanda fəallarımızın dinc aksiyasına guya qarşılıq olaraq Kəlbəcər yolunun erməni terror qruplaşması tərəfindən blokada alınmasına görə qətiyyətli hərbi addımların atılmasının zəruriliyi vurğulanıb.

İdarə Heyəti ötən həftə Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstanın dövlət başçılarına “Yaşıl Enerjinin inkişafı və ötürülməsi sahəsində tərəfdaşlıq” sazişinin imzalanmasını təqdir edib və bu sazişin ölkəmizin gələcək iqtisadi inkişaf

fında və Avropa İttifaqına integrasiyasında mühüm rol oyanacağına ümidvar olduğunu qeyd edib.

İdarə Heyətində həmçinin siyasi partiyalar haqqında yeni qanunun qəbuluna da münasibət bildirilib və qeyd edilib ki, qanunun bu formatda qəbulunun siyasi partiyaların normal fəaliyyətinə əngəl olacağını bir daha diqqətə çatdırıb və dövlət başçısını bu qanunu imzalamaqdan imtina etməyə və yenidən Milli Məclisin müzakirəsinə qaytarmağa çağırıb.

İdarə heyəti Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər institutunun eksperti M.Aleksandrovun Rusiya ictimai televiziyasına verdiyi açıqlamada Bakıya və Xəzərin enerji infrastrukturuna raket zərbəsi endirmək barədə sərəm çağırışını və Rusiya sözçüsü kimi çıxış edən digər tanınmış şəxslərin bu dövlətin ictimai rəyde formalaşmış terrorçu dövlət imicinə uyğun gələn bu tip təhdidəci bəyanatlarını qətiyyətlə pisləyib və hakimiyyəti bu məsələyə adekvat cavablar verməyə çağırıb.

Hazırladı: KƏNAN

Vasif Talibov ayın sonunda istefa verəcək?

Onun Ali Məclisinin dekabrın sonunda keçiriləcək sessiyasında bunu rəsmi şəkildə bəyan edəcəyi bildirilir...

Naxçıvanda gedən proseslə bağlı müxtəlif iddialar səsləndirilir. Hətta bir müddət əvvəl Naxçıvan Ali Məclisinin sədri Vasif Talibovun istefa ərizə yazması ilə bağlı da məlumatlar yayıldı, amma hələlik bu məlumat öz təsdiqini tapmayıb.

Cebhe.info-ya daxil olan məlumata görə, Vasif Talibov bu ayın sonunda istefa verəcək. Məlumatlı mənbə bildirib ki, Vasif Talibov Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin dekabrın sonunda keçiriləcək sessiyasında bunu rəsmi şəkildə bəyan edəcək. Xatırladaq ki, Naxçıvan Ali Məclisinin sədri iki halda vəzifəsini itirə bilər. Konstitusiyaya görə, birinci halda sədr Naxçıvan MR Ali Məclisi tərəfindən geri çağırılı bilər.

İkinci halda isə MR Konstitusiyasının 30-cu maddəsinə əsasən, Ali Məclisin sədri istefa verdikdə, səhhətinə görə öz səlahiyyətlərini icra etmək qabiliyyətini itirdikdə müəyyən edilmiş müddətdə yeni sədr seçi

lənə qədər onun səlahiyyətlərinin icrası Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin birinci müavini, o da olmadıqda müavini tərəfindən yerinə yetirilir. Konstitusiyanın 31-ci maddəsinə əsasən, Naxçıvan MR Ali Məclisi sədrinin vəzifədən kənarlaşdırılması qaydası qanunverici orqanın Daxili Nizamnaməsi ilə müəyyən edilir.

Qeyd edək ki, dünən qədər Naxçıvanda rüşvət və korrupsiyaya qarşı keçirilən əməliyyatlarda bir neçə vəzifəli şəxs həbs olunub, onların milyonlarla manat dövlət vəsaitini mənimsəməsi faktı üzrə istintaq prosesi başlanılıb.

Doğrudanmı, bizim iqtidar başa düşmək istəmir ki, rus generalının danışqları Xocalıda aparılmasını istəməsi bizim millət üçün təhqirdir. Bütün varlığım əminəm ki, həmin bu cəllad Yazovun xələfi, erməni dostları ilə yeyib-içəndə yəqin deyir: - Vaxtilə elə bu şəhərdə bunların dərslərini vermişik. İndi də məcbur edəcəyik ki, elə burada danışq masasının arxasında otursunlar. Nə qədər biz burdayıq, sizə zaval yoxdur. Dünya əleyhimizədir, amma Azərbaycan kimi yağlı tikədən əl çəkən deyilik. Bizim ən güclü "Beşinci kolonnamız" Bakıdadır. Biz, siz ermənilər üçün hər şeyi etmişik, indi də sizi qoruyuruq. Ermənistanda bir rus dilli məktəb yoxdur, rus dilində sual versən, cavab da verməzlər. Amma, Azərbaycanın başına itin oyununu açmışıq, di gəl dörd yüzə qədər rus dilli məktəb işləyir, bunlarda da bizim gələcək sadıq təbəələrimiz yetişir. Biz tam arxayınq....

...Televizorda görürük, ələ-rində avtomat tutmuş rus əsgərləri həyasızcasına soydaşlarımızın qarşısını kəsiblər. Ukrayna igidləri ilə bacara bilməyən Voronejin, Ryazanın tör-töküntüləri torpağımızda ağalıq edirlər. Kimdir bunlar? Bunlar hər axmaq əmrə tabe olan zombilər yox, bunlar vaxtilə torpaqlarımız işğal olunanda ümanlar qan tökmüş rus generallarının, bolşevik köpeklerinin varisləridirlər. İllər boyu onların beyinlərini şovinizm zəhəri ilə doldurublar, özlərindən başqa heç kimi haqlı saymırlar.

...Əsl vətənpərvər ziyalılar Gəncəni qana qər qətmiş Si-sianovu, Lənkəranın mərd mücahidlərini qırmış Kotlyerskini, İrəvan xanlığını məhv etmiş Paskitçi yaxşı tanıyırlar. Amma bunlardan da min qat şərəfsiz, min qat amansız bolşevik cəlladlar idi. Kreml itircisinin əmlərini can-başla yerinə yetirib, fəxri ad, orden-medal alan bizim dost-doğma şairlərimiz, yazıçılar, manqurt tarixçilər cəlladları, din və millət xainlərini xalqa əsl qəhrəman kimi sırımağa nail olublar. Ölüm-zülmə müstəqillik qazandıqsa keçmişin mürdar mirasından yaxa qurtara bilmirik. Bu dəqiqənin özündə Qarabağda özlərini əsl ağa kimi aparən ruslara tərəfkeşlik edənlər içimizdədir. Dəflərlə yazmışam, rus şovinisti heç bir vaxt bizdən özünə qarşı açıq nifrəti görməyib, o yaxşı bilir ki, qəzəbimiz də, nifrətimiz də həmişə öləri olub.

SSRİ-nin çökməsində müstəsna xidmətləri olan Reyqan

Putinin Azərbaycana "təşəkkürü"...

Biz kimlərdən nəciblik gözləyirik...

Əvvəl-axır türk mənşəli xalqların siyasi birliyi yaranacaq, bu uzaq deyil...

vaxtilə Rusiyanı şər imperiyası adlandırmışdı. Özü başdan ayağa üfunətli çırkab içində yaşaya-yaşaya bütün xalqlara paklıq dərsləri verməyi adət-kərdə etmiş Rusiya bu il mədəni dünyadan, Avropadan ağır tövbələtmə aldı. Rusiya hər yerdə fitnə-fəsada bais olan, terrora dəstək verən dövlət kimi məhkum olundu...

SSRİ-nin çökməsində müstəsna xidmətləri olan Reyqan vaxtilə Rusiyanı şər imperiyası adlandırmışdı. Özü başdan ayağa üfunətli çırkab içində yaşaya-yaşaya bütün xalqlara paklıq dərsləri verməyi adət-kərdə etmiş Rusiya bu il mədəni dünyadan, Avropadan ağır tövbələtmə aldı. Rusiya hər yerdə fitnə-fəsada bais olan, terrora dəstək verən dövlət kimi məhkum olundu...

paklıq dərsləri verməyi adət-kərdə etmiş Rusiya bu il mədəni dünyadan, Avropadan ağır tövbələtmə aldı. Rusiya hər yerdə fitnə-fəsada bais olan, terrora dəstək verən dövlət kimi məhkum olundu. İkinci dünya müharibəsi başlayanda belə heç Hitlerə qarşı bu cürə yekdillik göstərilməmişdi. İndi görün Rusiya dünyanı necə boğaza yığib. Amma hələ də nəyəse inanan Putin bandası qanlı caynağını bizim torpaqdan çəkmək istəmir. Əvvəl-axır türk mənşəli xalqların siyasi birliyi yaranacaq, bu uzaq deyil. İndiyə qədər adam yerinə qoyulmayan, həmişə istehza, lağ hədəfi olmuş özbəkin də, ələlxusus türkmə-

yin boynuna qoya bilər.

...Dərd bizim dərdimizdir, ideoloji tərribat dayanmır ki, dayanmır. Hamı bilir ki, bizim müstəmləkə ədəbiyyatımızın bütün tanınmışlarının qarşısında bir "fərman-hümayun" vardı, sosializm cəmiyyətində yaşayan rəiyyətə təlqin olunmalıdır ki, rus olmasaydı o indiyə qədər ağaqlarda yaşayacaqdı, Gəncə qətlamından sevinə-sevinə Leninə xəbər göndərən Kirov kimi xadimlərin sayəsində xalq səadətə çatıb, Yesenin Çaqlınla bir yerdə Murtuz ağa Muxtarovun zəbt olunmuş bağında düz bir ay gecə-gündüz araq içməseydi bizdə ədəbiyyat yaranmayacaqdı. On illər

boyu sidq-dillə kommunist ideologiyasına qulluq edərək ad-san qazanmış, Moskvaya sadıq nəsilərin yaranıb püxtələşməsi üçün əlindən gələni etmiş qələm sahiblərinin yenidən təriflənməsi kimə lazımdır?

Məmməd Əmin Rəsulzadə və onun məslək, əqide yoldaşları yada düşmür, di gəl "Sağlığına Stalin özü badə qaldıran! Əziz xilaskarımız rus xalqına eşq olsun!" sözlərini yazan şairin nəinki özünü, həmçinin qul-beçələrini də tərifləyib göyə qaldırırlar. Amma bir adamda kişilik çatmır ki, Müşfiq kimi möcüzəni satanların, Cavide xalq düşməni deyənlerin, Xəlil Rza Ulutürkü qovaraqa götürənlərin, Üzeyir bəyin əsərlərinin ifa olunmasına maneçilik edənlərin adlarını bir-bir deyib rüsvay eləsin. Bu lazımdır, qoy heç olmasa müstəqillik dövründə gənc nəsil sovet hakimiyyətinin atalıq qayğısı sayəsində dünyada məstkam olmuş manqurtları tanısin. Çoxdan sübut olunub ki, satqınlar ört-basdır edəndə yeni cinayətlər törəyir.

...Ukrayna xalqı isə vurur! Əsərəlt altına aldığı bütün xalqlara rus ordusunun daim məğlubedilməz olduğunu təlqin

etməyə nail olmuş Moskva başını itirib. Belə fiasko ötən əsrin 40-cı illərində də baş vermişdi. Kürreyi-ərzin altıdan bir hissəni tutmuş Rusiya, əhalisinin sayı heç dörd milyona da çatmayan balaca Finlandiyanın qarşısında aciz qalmışdı.

Vuruş çox yox, üç ay davam elədi. Sovet ordusu yüz otuz min canlı qüvvə və saysız-hesabsız texnika itirdi. Finlandiyanın itkisi isə 22 min nəfər idi. Qadınları-kışili bütün xalq ayağa qalxıb kişi kimi vuruşdu. Optikadan istifadə etmədən adi tufənglə 600 rus əsgəri və zabiti qırmış fin snayperinin adını bütün dünya mətbuatı hər yerdə yaymışdı.

...Müharibə bitəndən sonra sovet Rusiyasının ən qatı, ən barışmaz düşmənlərinin siya-

Firuz HAŞİMOV

hısı Stalinə təqdim ediləndə, o dinməz-söyləməz qırmızı qələmlə Q.Mannerheymin adının üstündən xətt çəkir. Balaca bir xalq aviasiyası, böyük hərbi sənayesi olmadan qələbəyə çatdırmış belə sərkərdəyə Stalinin özü hörmət bəslədi.

Onu da deyim ki, almanlar müharibə vaxtı Leningradı tam mühasirəyə alanda şimal zona Mannerheymin nəzarəti altında idi. Hitlerlə müttəfiq ola-ola, o qətiyyətlə imkan vermədi ki, Leningradı bir mərmə atılsın. Mannerheymin oktyabr çevrilişindən əvvəl rus ordusunda qulluq etmiş, böyük nüfuz qazanmışdı. O əsl zadəgan, əsl zabit kimi andına sadıq qaldı və vaxtilə təhsil aldığı şəhəri qorudu. Stalin də bunu bilirdi və o, əsl kişilik göstərmiş bu fin qəhrəmanına zadəgan hörməti göstərdi.

Qarabağdan çıxmaq istəməyən Putin çox yaxşı bilir ki, Bakı nefti olmasaydı, SSRİ xəritədən silinəcəkdi. Azərbaycan faşizm üzərində qələbə üçün nəyi vardisa hamısını verdi, onun yeraltı, yerüstü sərvətləri demək olardı müftə gecə-gündüz Rusiyaya daşındı. İndi buyurun tamaşa edin, Putin min alçaqlığa, min həqarətə baxmayaraq, yenə də rus göz belə ağartmayan Azərbaycana belə "təşəkkür" edir. Bizlərə bu da azdır...

XXyüzliliyin ən məşhur terminlərindən biri də bu və ya digər etnosun “genosid”idir. Bu termin eyni zamanda fəvqəldövlətlərin əllərində sözün əsil mənasında “dəyənəyə” çevrilmişdir. “Genosid” haqqında danışılarkən bu fəvqəldövlətlər hazırda faşist Almaniyasında yəhudilərin qırğını (xolokost) ilə yanaşı, həm də Qərb dünyasının və Rusiyanın “şıllaq bəbəsi” olan ermənilərin qondarma “genosidi” nəzərdə tutulur.

Faktiki olaraq qondarma “erməni soyqırımı” bu dövlətlərin əlində Türkiyəyə qarşı bir təzyiq vasitəsi kimi istifadə olunur. Ən qəribəsi isə budur ki, Türkiyəni bu uydurma ilə ittiham edən fəvqəldövlətlərin özlərinin ayrı-ayrı xalqlara qarşı etdikləri haqsızlıqlar və törətdikləri qırğınlar “unudulur”. Görəsən ilk dəfə “erməni soyqırımı (genosidi)” terminini “elmi ədəbiyyat”a gətirmiş, Belorusiyada doğulsa da sonralar ABŞ-a mühacirət etmiş Rafael Lyemkin köçüb gətirdiyi ölkənin necə qurulması ilə maraqlanmışdı? Görəsən “genosid” termininin “xaç atası” bilirdimi ki, köçüb gəlmiş ölkədə yerli əhalidən olan hindun soyulmuş baş dərisi (skalpi) üçün 1855-ci ildə 5 dollar, 1863-cü ildə isə 25 sent “mükafat” müəyyən edimiş və faktiki olaraq onun mühacirət etdiyi ölkənin özü soyqırım üzərində qurulmuşdur?

Qərbi Avropada isə “erməni soyqırımı” məsələsini tez-tez gündəmə gətirən Fransanın Hind-Çində, Əlcəzairdə və digər müstəmləkələrində törətdiyi qırğınlar nədən genosid hesab edilmişdir? “Mədəni Avropa”nın Avstariyada (Tasmaniyada yerli əhalinin sonuncu nümayəndəsi Truqanini 1876-cı ildə öldürmüşdür), Amerikada, Afrikada, Asiyada, Rusiyanın Şərqi Avropada, Sibirdə, Qafqazda və Mərkəzi Asiyada yerli əhalini kütləvi şəkildə məhv etmələri nədən genosid hesab edilmir?

Rusiya söz düşmüşkən...

Bu günkü yazımızda çar Rusiyanın törətdiyi genosid faktlarından biri - çərkəz soyqırımı haqqında danışmaq istədik. 1763-cü ildən çar Rusiyası Qafqazın şimal-qərb hissəsinin işğalına başladı. Krım xanlığının, Azərbaycanın şimalının tutulmasından sonra bu proses daha da sistemli şəkildə aldı. Rusiya tarixşünaslığında “Qafqaz müharibəsi” adını almış bu savaş dünya tarixinin ən qanlı səhifələrindən biri, Şimali Qafqaz xalqları üçün ən faciəli hadisə hesab edilir. Başqa yazılarımızda ola bilsin ki, noqayların, Dağıstan xalqlarının, vey-naxların (çəçen, inquş, basbi) və digər Şimali Qafqaz xalqlarının bu müharibədəki itkiləri haqqında Sizlərə məlumat verəcəyik. Hələlikse bu müharibədə Şimal-Qərbi

Rusiyanın Qafqaz xalqlarına

qarşı soyqırımı

Çar Rusiyanın Şimal Qərbi Qafqazdakı hərbi əməliyyatları nəticəsində çərkəz xalqının genofondu faktiki olaraq məhv edildi...

mək uğrunda dava düşürdü. Çünki hər çərkəzin başına 1 çərvon pul mükafatı verilir. Sonra isə Zass bu kəsilmiş başları Rusiya Elmlər Akademiyasına göndərir. Zassın “layiqli davamçısı” Yevdokimov haqqında Berje yazırdı: “Biz başladığımız işdən (çərkəzlərə qarşı genosiddən) ona görə əl çəkə bilmərik ki, çərkəzlər tabe olurlar. Onların yarısını qırmaq lazımdır ki, o biri yarısı qorxularından tabe olsunlar. Qraf Yevdokimov tərəfindən Qafqaz müharibəsinin tam başa çatması üçün tabe olmayanların hamısının məhv edilməsi dərin siyasi təfəkkürün məhsuludur”.

Lakin qeyd etmək lazımdır ki, Qafqazda döyüşən rus zabitləri içərisində Rayevski kimi düşüncələr də var idi. O, öz xatirələrində yazırdı: “Mən, burada və bu anda ilk adamam ki, Qafqazdakı hərbi əməliyyatlarımıza qarşı çıxaraq bu diyarı tərk edərim. Bizim Qafqazdakı fəaliyyətimiz ispanların Amerikadakı hərəkətlərinə bənzəyir: mən burada Pisaaro və Kortekin fütuhətini və hər hansı qəhrəmanlığı görmürəm. Allah ələsin ki, bu işğal İspaniya tarixində olduğu kimi Rus tarixində də qanlı izlər qoymasın”.

Rayevskinin fikrini müdafiə edənlər içərisində knyaz Orbeliani, Filipsonu və Rudanovski kimi öz zabit şərəflərini qoruyanlar da var idi. Lakin müharibə xüsusi amansızlıqla davam etdirilirdi. Venyukov özünün “Qafqaz xatirələri” kitabında yazırdı: “Müharibə amansızlıqla davam etdirilirdi. Biz addımbaddım irəliləyərək dağılırları son nəfərinədək məhv edirdik. Yüzlərlə dağı aulları yan-

dırılır, əkinlər məhv edilirdi. Əgər gözənilmədən aulu tez ələ keçirirdikse, onun əhalisini yaxınlıqdakı kazak məntəqəsinə göndərirdi, oradan da Qara dəniz sahilinə apararaq, Osmanlıya göndərirdik. Farsedəki abadzəx aullarından qalxan alov dilləri 30 verst məsafədən belə görünürdü”.

Çar Rusiyanın Şimal Qərbi Qafqazdakı hərbi əməliyyatları nəticəsində çərkəz xalqının genofondu faktiki olaraq məhv edildi. Öz mənfur əməlləri barədə Yevdokimov çar II Aleksandra məlumat verirdi: “1864-cü ildə tarixdə misli görünməmiş bir hadisə başa çatdı: vaxtilə Kubandan Anapaya qədər, Qafqaz sıra dağlarından Bzıb çayındakı Sudjuk li-manına qədər böyük bir ərazidə yaşayan, zəngin və hər b sənətini gözəl bilən çoxsaylı çərkəzlər bu

torpaqlardan yox edildilər”. Bu “qəhrəmanlığın” görə çar II Aleksandr qraf Yevdokimovu mükafatlandırmışdı. Belə ki, o, ikinci dərəcəli Georgi ordeni ilə təltif olunmuş, Anapa yaxınlığında 7 min desyatin, Jeleznovodsk yaxınlığında isə 7 min 800 desyatin torpaq mülkünə sahib olmuşdu.

Vaxtilə qeyd etdiyimiz ərazilərdə yaşamış çərkəzlərin 1864-cü ildə yalnız 3 %-i öz doğma yurdlarında qala bildilər.

Sovet hakimiyyəti illərində də çərkəzlərə qarşı törədilən genosid haqqında susqunluq nümayiş etdirildi. SSRİ-nin süqutundan sonra kabardinlər, çərkəzlər və abxazlar dəfələrlə 1763-1864-cü illər Qafqaz müharibəsində adıq (çərkəz)-abxaz soyqırımının tanınması ilə bağlı Rusiya parlamentinə müraciət etsələr də, hələlik bir cavab ala bilməmişlər.

20 may 2011-ci ildə Gürcüstan parlamenti Qafqaz müharibəsi illərində çərkəzlərin genosidə məruz qalmaları ilə bağlı bəyanat verərək, bu soyqırımı dövlət səviyyəsində tanıyırdı. Oxşar layihə ukraynalı millət vəkili tərəfindən 2014-cü ildə Ukrayna Radasına da təqdim edilmişdir.

ABŞ polioitoloqlarının bir çoxu da Qafqaz müharibəsində çərkəzlərin kütləvi şəkildə məhv edilməsini və qovulmasını genosid faktı kimi qəbul edirlər. Bu hadisəni “genosidə müqayisə edilə biləcək etnik təmizləmə” adlandıraraq, başqa bir ABŞ şərqşünası Brayan Vilyams çərkəzlərə qarşı törədilmiş bu vandalizmi “çağdaş Avropada ilk genosid” hesab edir.

Hazırladı: İ. SABİRQIZI

Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına müraciət edən Masallı rayon, Seybət küçəsi 38 ünvanında qeydiyyatda olan sahibkar İsmayilov Azər Əşrəf oğlu xüsusi mülkiyyətində olan obyektin və torpaq sahəsinin qeyri-qanuni olaraq mənimləndiyini bildirib. Şikayətçi bununla əlaqədar Prezident İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya, eləcə Ombudsman Səbinə Əliyevaya, Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəisi Nazim Rəcəbova, Fövqaladə Hallar naziri Kəmaləddin Heydərova və Masallı rayon prokuroru Vəli Mustafayevə də şikayət məktubu göndərdiyini bildirir.

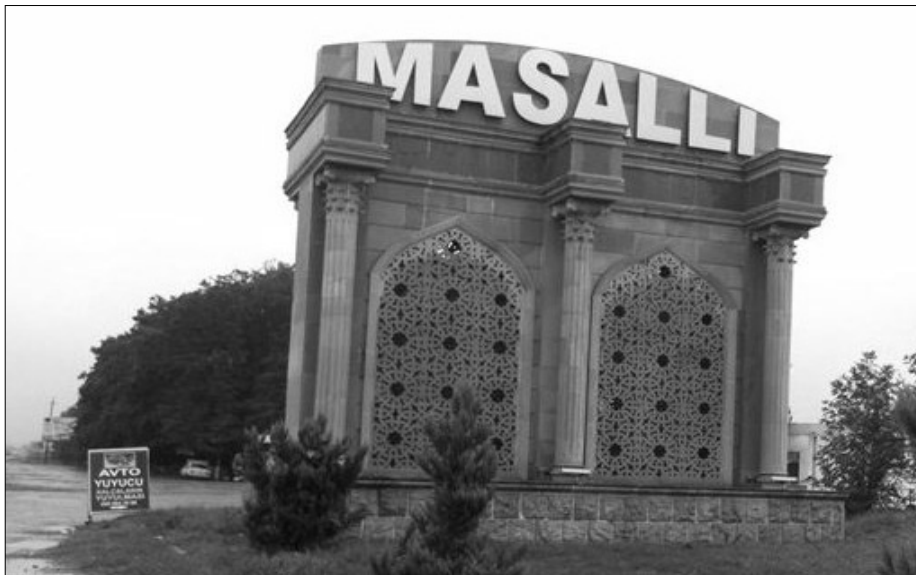
(Əvvəli ötən sayımızda)

Azər İsmayilov deyir ki, Masallının hazırkı icra başçı Araz Əhmədov ondan tələb etdiyi rüşvəti ala bilmədikdən sonra obyektinin qanunsuz tikildiyini bildirib:

"İcra başçısı və nümayəndələri bildirir ki, tikili qanunsuzdur. Mən də deyirəm ki, hər nədirsə, mən bunu keçmiş başçının dövründə tikmişəm və o, rayon rəhbəri kimi bu la-yihəni bəyənmişdir. İndi o, gedib, yerinə başqası gəlib, deyir ki, tikili qanunsuzdur. Yaxşı, onda mənim günahım nə idi? Axı, mən obyekti keçmiş başçının dediyi qaydada tikmişəm. Mənim günahım nə idi ki, Rusiyada zillətlə qazandığım vərdəvlətim hansısa başçının hegemonluğu nəticəsində yoxa çıxsın?"

"Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sahibkarlığın inkişafına böyük diqqətlə yanaşır və ölkənin inkişafının sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı olduğunu vurğulayır", - deyən sahibkarın sözlərinə görə, buna baxmayaraq, onun sahibkarlıq fəaliyyətinə edilən haqsızlıqlar bu günə kimi davam edir: "Hətta daha heç bir sahibkarlıq fəaliyyəti yoxdur. Üstəlik, mənə məxsus obyektdə çalışan 10 nəfərə yaxın işçinin də əmək fəaliyyəti qanunsuz olaraq məhdudlaşdırılaraq, onların da çörəksiz qoyulmasına səbəb olmuşdur.

Şikayət ərizəmin hüquqi tərəfləri ilə bağlı qeyd edirəm ki, Azərbaycan Respublikasının hüquqi bazasının əsasını təşkil edən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən, hər kəs öz imkanlarından, qabiliyyətindən və əmlakından sərbəst istifadə edərək, təkba-

"İcra başçısı Araz Əhmədov işi getsin deyər şəhid ailələrindən və qazilərdən alət kimi istifadə edir. Neçə illər ərzində hansı şəhid ailəsinə və ya qaziyə əl tutub? Mən isə alnıaçıq, üzüağ şəkildə deyər bilərəm ki, təxminən 10-a yaxın şəhid ailəsinə və qazilərə ev tikib vermişəm"

İcra başçısına "xeyir-dua" üçün 100 min manat vermədi, obyektini sökdülər

Masallı sakini, sahibkar Azər İsmayilov: "Ən gülünc doğuran məsələ isə, mənə məxsus olan torpaq sahəsinə "Qələbə abidəsi"nin qoyulmasıdır..."

şına və ya başqaları ilə birlikə azad sahibkarlıq fəaliyyəti və ya qanunla qadağan edilməmiş digər iqtisadi fəaliyyət növü ilə məşğul ola bilər. Dövlət sahibkarlıq sahəsində yalnız dövlət maraqlarının, insan həyatının və sağlamlığının müdafiəsi ilə bağlı tənzimləməni həyata keçirir(59.1-ci maddə). Dövlət orqanlarının da hər bir vətəndaşa münasibətdə özbaşınalığı istisna edən vicdanlı davranış hüququ vardır(Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 68.1-ci maddəsi). Maddi nemətlərin fərdi mənsubiyyətini təsdiq edən mülkiyyət hüququ insan hüquqlarının ümumi nəzəriyyəsində iqtisadi hüquq və azadlıqlar sisteminə, beynəlxalq hüquq aktlarında ("İnsan hüquqları haqqında ümumi bəyannamə"nin 17-ci maddəsi, "İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında" Konvensiyaya Əlavə (1 sayılı) Protokolun 1-ci maddəsi və s.) və Azərbaycan Respublikasında (29-cu maddə) nəzərdə tutulmuş fundamental insan hüquqları sırasında mühüm yer tutur".

Azər İsmayilov bildirir ki, Masallı rayon icra başçısı Araz Əhmədov qeyd olunan qanunu

tapdaq altına alıb: "Mənə dedikləri söz ki, "tikili qanunsuzdur" tamamilə absurddur. Həmçinin, mən və vəkili İcra Hakimiyyətinin nümayəndələrinə izah edə bilmədik ki, mağazanın tikintisinə sərf olunmuş mal-materiallar, içəridəki ərzaq və qeyri-ərzaq malları mənim mülkiyyətim hesab olunur, onlar toxunulmazdır. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin bir çox qərarlarında (İatridis Yunanıstana qarşı, Beyeler İtaliyaya qarşı, "Pressos Kompaniya Navyera S.C." və başqaları Belçikaya qarşı) göstərmişdir ki, "mülkiyyət" və "əmlak" anlayışları müstəqil mənaya malikdir və əmlak sayıla bilən müəyyən hüquqlar və maraqlar da "mülkiyyət hüquqları" hesab edilə bilər, "İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında" Avropa Konvensiyasının 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinin məqsədləri baxımından həmin hüquqlar və maraqlar da mülkiyyət sayıla bilər".

İnsan hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi əmlakdan məneəsiz istifadə hüququnun konkret məzmunu ilə bağlı 1979-cu ildə "MARKS Belçikaya qarşı" işdə şərh verərək

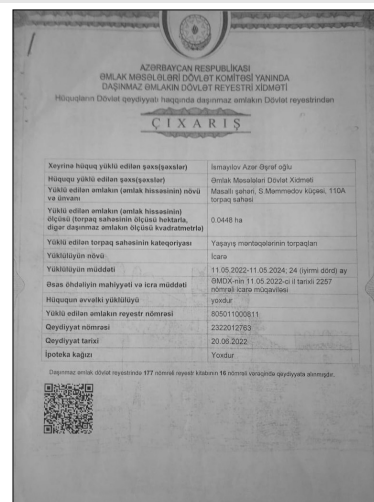
"Hətta söhbət əsanasında başçı mənə rayonda işləyən polis rəisini, prokuroru, məhkəməni artıq "sındırdığını", özünə tabe etdirdiyini də bildirdi"

göstərmişdir ki, əmlakdan məneəsiz istifadə hüququ mahiyyət etibarilə mülkiyyət hüququna təminat verir.

Məhkəmə "Sporring və Lonnart İsveçə qarşı" işdə qeyd etmişdir ki, mülkiyyətçinin əmlakına hüququ ilə bağlı statusu toxunulmaz qalsa da, mülkiyyət hüququnun həyata keçirilməsi imkanının əhəmiyyətli dərəcədə məhdudlaşdırılması ilə mülkiyyət hüququ "şərti və qeyri-sabit" xarakter almışdır. Həmin işdə Avropa Məhkəməsi məhz uzun müddətə mülkiyyətçinin onlara məxsus torpaq sahəsindən şəxs öz mülkiyyətindən məneəsiz istifadə hüququna malikdir.

Yekun olaraq Avropa məhkəməsi İnsan Hüquqları Məhkəməsi hesab edir ki, ərizəçinin tikdiyi ev və onun ailəsi ilə birlikdə oradakı yaşayış yeri onlar üçün mühüm iqtisadi maraq kəsb edirdi. Dövlət orqanlarının uzun müddət ərzində yol verdikləri bu maraq 1 sayılı protokolun 1- ci maddəsinin cümləsində əks olunmuş normanın mənası baxımından mülkiyyətə bərabərdir.

Buradan aydın olu ki, mən əmlakı qanunsuz və icazəsiz tikməmişəm. Yeni gələn başçı ondan əvvəlki başçını "başı xarab" adlandırmaqla özünü ağıllı sayır. Ona görə də mən icra başçısının qanunsuz əməlləri barədə sizlərə məlumat verirəm ki, onun haqqında

lazımı orqanlar ciddi ölçü götürsünlər".

Şikayətçi onu da iddia edir ki, icra başçısı ona qarşı şəhid və qazi ailələrindən də istifadə edir: "İcra başçısı Araz Əhmədov işi getsin deyər şəhid ailələrindən və qazilərdən alət kimi istifadə edir. Neçə illər ərzində hansı şəhid ailəsinə və ya qaziyə əl tutub? Mən isə alnıaçıq, üzüağ şəkildə deyər bilərəm ki, təxminən 10-a yaxın şəhid ailəsinə və qazilərə ev tikib vermişəm.

Sizin redaksiyadan xahişim bu məsələni işıqlandırın, haqq öz yerini tapsın".

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Mövzu ilə bağlı yazıda adları qeyd olunan qurumların və şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Bugünkü sayımızda Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlaloğlu ilə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının, eko-fəalların, o cümlədən media təmsilçilərinin Qarabağ iqtisadi rayonunda ekoloji terrora son qoyulması tələbi ilə Şuşa-Laçın yolunda dekabrın 12-dən etibarən başladığı etiraz aksiyası, ermənilərin Kəlbəcərdə yolu bağlamaları, xüsusi əməliyyat keçirib Arayik Arutunyan, Ruben Vardanyan və Viktor Balasanyanı Bakıya gətirilmə ehtimalı və digər önəmli məsələlərlə bağlı söhbətləşdik.

“Rəsmi Bakı Xankəndi şəhərində və sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərimizdə Azərbaycanın suverenliyinin təmin olunması istiqamətində konkret addımlar atmalıdır”

- Sərdar bəy, Rusiya “sülhməramlıları”nın komandanı, general-mayor Andrey Volkov nədən hələ də aksiyaların qarşısına çıxmır?

- Əvvəla, onu deyim ki, Volkovun aksiya iştirakçılarının qarşısına çıxmasına ehtiyac da yoxdur. Çünki o, müstəqil adam deyil. Ona nəyi necə etmək lazım olduğuna dair bütün təlimatlar Moskvadan gəlir. Məsələ burasındadır ki, sülhməramlılar 10 noyabr 2020-ci il tarixdə Azərbaycan və Rusiya prezidentlərinin, həmçinin Ermənistan baş nazirinin imzaladığı üçtərəfli bəyanata əməl etməyə borcludurlar. Çünki bu, dövlətlər arasında imzalanmış bəyanatdır. Odu ki, aksiya iştirakçıları, o cümlədən, rəsmi Bakı Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan Xankəndi şəhərində və sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərimizdə Azərbaycanın suverenliyinin təmin olunması istiqamətində konkret addımlar atmalıdır. Xüsusən də Laçın yoluna nəzarət Azərbaycana keçməli, bizim orda sərhəd, gömrük və polis xidmətlərimiz yaradılmalıdır. Yəni, Xankəndi və sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərimiz Azərbaycanın yurisdiksiyasına qaytarılmalıdır. Eyni zamanda, Ruben Vardanyan kimi əvvəllər Xankəndidə yaşamamış şəxslərin ora gəlməsinin qarşısı alınmalı, Azərbaycan hökuməti onların dərhal Qarabağ iqtisadi rayonundan çıxarılmasını tələb etməlidir. Bununla yanaşı, İrandan və digər ölkələrdən gələn terrorçuların Qarabağ iqtisadi rayonundan təmizlənməsi tələbi ortaya qoyulmalıdır.

“Kreml tələblərimizə müsbət cavab verməyəcəyi təqdirdə, rəsmi Bakı konkret və daha sərt addımlar atmalıdır”

"Aksiyanın tələbləri

Sərdar Cəlaloğlu: "Rusiya sülhməramlılarının nəzarətində olan ərazilərimiz Azərbaycanın yurisdiksiyasına qaytarılmalıdır"

"Bu gün biz faktiki olaraq yenidən Rusiyanın 1988-ci ildə Qarabağda oynadığı oyunlara qayıtmışıq"

- Sırr deyil ki, Rusiya bütün bu sadalanan tələblərə müsbət cavab verməyəcək. Bəs, o zaman rəsmi Bakı hansı addıma baş vurmaldır?

- Kreml tələblərimizə müsbət cavab verməyəcəyi təqdirdə, rəsmi Bakı konkret və daha sərt addımlar atmalıdır. Bildiyiniz kimi, indi də ermənilər Kəlbəcərdə yolu bağlayıblar. Onlar üçün Laçın yolu ilə Kəlbəcər yolu sanki eyni statusdadır. Halbuki, Laçında xarici dövlətdən Azərbaycana gələn yol bağlanıb, Kəlbəcərdə isə Azərbaycanın bir hissəsindən digərinə gedən yol bağlanıb. Əslində, bu hərəkət mənə 1988-ci ildə ermənilər atdıqları addımları xatırladır. Belə ki, o zaman ermənilər Ağdamdan və Laçından gələn yolu bağlayırdılar. Yəni, bu gün biz faktiki olaraq yenidən Rusiyanın 1988-ci ildə Qarabağda oynadığı oyunlara qayıtmışıq. Təbii ki, bu gün ermənilərin atdığı bütün addımlar bilavasitə Rusiyanın təşviqi, göstərişi ilə həyata keçirilir. Bu səbəbdən də Azərbaycan Kəlbəcərdəki erməniləri silib-süpürüb bir kənara atmalı, onlara başa salmalıdır ki, Şuşa-Laçın yolunda keçirilən etiraz aksiyası ilə onların aksiyasında heç bir uyğunluq yoxdur. Hesab

edirəm ki, Azərbaycan dövlətinin ərazisində yaşamaq istəməyən, açıq şəkildə ölkəmizin ərazi bütövlüyünə təhdid yaradan ermənilərin ərazilərimizdən təcili surətdə çıxarılması ilə bağlı məsələ qaldırılmalıdır.

"Etiraz aksiyası sonda nəticəsiz qurtarsa, o zaman bu, Azərbaycan üçün arzuolunmaz hallara yol açar, özümü qarşı yönələn ciddi prosese çevrilə bilər"

- Zənninizcə, Şuşa-Laçın yolunda baş tutan dinc aksiya hələ neçə gün davam edəcək? Ümumiyyətlə, bu, sonda nə ilə nəticələncək və ya nəticələnməlidir?

- Mənə elə gəlir ki, artıq aksiyanın tələbləri sərtləşdirilməlidir. Belə ki, 10 noyabr 2020-ci il tarixdə imzalanmış üçtərəfli bəyanat icra edilmədiyindən aksiya artıq rus qoşunlarının ərazilərimizdən çıxarılması tələbi ilə keçirilməlidir. Eləcə də Xankəndi və sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərimizin Azərbaycanın yurisdiksiyasına qaytarılması ilə bağlı şüarlar səsləndirilməlidir. Bu tələblərin arxasında isə Azərbaycan və Türkiyə dövlətləri rəsmi şəkildə durmalı, onları müdafiə etməlidir. Çünki hazırda bu qədər sosial enerji "Volkov gəlsin, cavab versin" kimi boş və mənasız tələbə sərf olunur. Onu da qeyd

edim ki, sözügedən etiraz aksiyası sonda nəticəsiz qurtarsa, o zaman bu, Azərbaycan üçün arzuolunmaz hallara yol açar. Bir məqamı da vurğulamalıyam ki, aksiya uzandıqca Azərbaycana qarşı beynəlxalq təzyiqlər də artmağa başlayır. Məsələn, artıq Litva və Kanada bəyanat verib, ABŞ-da Konqresdə dinləmələr keçirilib. Təəssüf ki, bu proseslər getdikcə davam edəcək. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi isə vaxtında bu məsələlərin qarşısını almaq imkanına malik deyil. Sual yaranır: Azərbaycan dost, Rusiyaya isə düşmən olan Litva kimi bir dövlət bu məsələdə nədən Rusiyanın maraqlarını müdafiə edir? Çünki Qarabağ iqtisadi rayonunda nələrin baş verdiyini başa düşmür, yaxud da bu barədə yetərincə məlumatlandırılmayıb. Bildiyimiz kimi, hazırda Rusiyaya qarşı ən kəskin mövqe nümayiş etdirən ölkələrdən biri də məhz Kanadadır. Lakin bu məsələdə o da Rusiyanın Qarabağdakı oyununu müdafiə edir. Yəni, bu baxımdan Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi də bu məsələdə çox ləng, yarıtmaz fəaliyyət göstərir. Bu səbəbdən də bizim dinc aksiyamızla bağlı dünyanın müxtəlif ölkələrində ən kəskin tepkilər meydana çıxmağa başlayıb. Əgər vaxtında bunun qarşısı alınmasa, sonradan bizim aksiyamız özümü qarşı yönələn ciddi prosese çevrilə bilər.

"Azərbaycan təcili şəkildə qoşun yeridib Laçın dəhlizini bağlamalı, eyni zamanda Xankəndi və rus sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərimizin silahsızlaşdırılması ilə bağlı konkret tədbirlər görməlidir"

- Necə düşünürsünüz, əgər bu aksiyada gözlənilən nəticə əldə olunmasa, Azərbaycan hərbi əməliyyatlara başlaya bilər?

- Azərbaycan suveren dövlətdir və buna görə də ekoloqların nəse bir çağırış etmələrinə ehtiyac yoxdur. Yəni, Azərbaycan Rusiyaya müraciət etməli və bildirməlidir ki, mən öz sərhədlərimdə dövlət orqanlarımın fəaliyyətini təşkil edirəm. Rusiya nə əsasla buna "yox" deyə bilər?! Nə üçün bizim dövlət sərhədimizin müəyyən bir hissəsində nəzarətimizdən kənar ərazi olmalıdır ki, ordan bizə qarşı hər cür düşmənçilik hərəkətləri həyata keçirilsin?! Baxın, Qarabağdakı ermənilər bəyanat veriblər ki, əlimizdə kifayət qədər silah var, beynəlxalq ictimaiyyət bizimlə razılaşmalıdır. Halbuki, üçtərəfli bəyanatda Qarabağdakı ermənilərin silahsızlaşdırılması şərti var. Bu gün isə onlar deyirlər ki, bizim əlimizdə ən müasir silahlar var. Həmin silahlar isə Rusiya, İran və Fransadan gətirilib. Belə

çıxır ki, üçtərəfli bəyanat Qarabağdakı ermənilərin daha yaxşı silahlanmasına, Azərbaycana qarşı daha böyük təhlükənin yaranmasına xidmət edir. Bu səbəbdən hesab edirəm ki, Azərbaycan təcili şəkildə qoşun yeridib Laçın dəhlizini bağlamalı, eyni zamanda Xankəndi və rus sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərimizin silahsızlaşdırılması ilə bağlı konkret tədbirlər görməlidir. Çünki biz bu məsələni uzatdıqca, yumşaq xətt tutduqca ermənilər daha kəskin mövqe nümayiş etdirəcəklər. Ermənilər elə xalqdır ki, ağzının üstündən vurmasan, qudurmuş it kimi səni qapmaqda davam edəcək.

“Rusiya sülhməramlılarının statusu təsdiqlənməyibse, bu, o deməkdir ki, onlar bizim üçün işğalçdır”

orda panton bölgə yaradıb öz təhlükəsizliyimizi təmin edə bilərik”

- Bu gün bizim xüsusi əməliyyat keçirib Arayik Arutunyan, Ruben Vardanyan və Viktor Balasanyanı Bakıya gətirməyimizə nə mane olur?

- Əslində, heç nə mane olmur. Sadəcə olaraq bunun üçün cəsarətli addımlar atılmalıdır. Hesab edirəm ki, biz nəinki Xankəndiyə, hətta sərhəddə 20-30 kilometr Ermənistanın dərinliyinə doğru girib orda panton bölgə yaradıb öz təhlükəsizliyimizi təmin edə bilərik. Çünki uzun illərdir ki, Ermənistan ərazisindən Azərbaycana qarşı çox ciddi hərbi təhlükələr var. Son müharibələr də göstərdi ki, bu təhlükələr neçə min insanın həyatı bahasına başa gəldi. Həmçinin, bu, çox böyük maddi itkiyə səbəb oldu. Odur ki, Xan-

Sərtləşdirilməlidir”

- Sərdar bəy, həm bütün bu deyilənləri, həm də rəsmi Bakının rus sülhməramlıların mandatını təsdiqləmədiyini nəzərə alsaq, Azərbaycan yaxın müddətdə onların ölkədən çıxarılması məsələsini qaldıra bilər?

- İlk öncə onu qeyd edim ki, Rusiya sülhməramlılarının statusu təsdiqlənməyibse, bu, o deməkdir ki, onlar bizim üçün işğalçdır. Əslində, bu, elə onların statusudur. Hesab edirəm ki, Azərbaycan dərhal Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan Xankəndi şəhərində və sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərimizdə xüsusi hərbi əməliyyat həyata keçirməlidir. Rusiya sülhməramlı qüvvələri dursun bir kənarda, bunun bizə aidiyyəti yoxdur. Biz öz ərazimizdə Azərbaycan Konstitusiyasının tələblərinə uyğun olaraq silahsızlaşdırma və anti-terror əməliyyatı həyata keçirməliyik. Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin missiyası Ermənistan ordusu ilə Azərbaycan ordusu arasında atəşkəsə riayət edilməsini təmin etməkdir. İndiki halda isə Ermənistan ordusu sərhədin o tərəfində, Azərbaycan ordusu isə bu tərəfindədir. Xankəndidə isə Ermənistan ordusu ola bilməz. Bu səbəbdən də Ermənistan ordusu ilə bizim aramızda atəşkəsin pozulma riski də yoxdur. Bax, bu halda sual olunur: Rusiya sülhməramlı qüvvələri Qarabağda üçtərəfli bəyanata uyğun olaraq nə kimi fəaliyyət göstərir?!

“Biz nəinki Xankəndiyə, hətta sərhəddə 20-30 kilometr Ermənistanın dərinliyinə doğru girib

“İki il öncə bizim müqavilə bağladığımız Rusiya bu gün artıq cinayətkar dövlət kimi tanınır, odur ki, məhz bunu nəzərə alıb Azərbaycan dərhal üçtərəfli bəyanatdan imtina etməlidir”

Əslində, heç nə mane olmur. Sadəcə olaraq bunun üçün cəsarətli addımlar atılmalıdır. Hesab edirəm ki, biz nəinki Xankəndiyə, hətta sərhəddə 20-30 kilometr Ermənistanın dərinliyinə doğru girib orda panton bölgə yaradıb öz təhlükəsizliyimizi təmin edə bilərik. Çünki uzun illərdir ki, Ermənistan ərazisindən Azərbaycana qarşı çox ciddi hərbi təhlükələr var. Son müharibələr də göstərdi ki, bu təhlükələr neçə min insanın həyatı bahasına başa gəldi...

kəndidə və Rusiya sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərimizdə silahlı ermənilərin olması Azərbaycan dövləti üçün ən böyük təhdidlərdən biridir. Dünyanın heç bir ölkəsi öz ərazisində ona qarşı öz vətəndaşlarının xarici dövlətlərin təhriki ilə silahlanmasına razı ola bilməz və olmur da. Bu halda biz niyə razı olmalıyıq?! Belə çıxır ki, dünya başqa, Azərbaycan isə tamam başqa qanunlarla idarə olunur.

“Hazırda baş verən hadisələr göstərir ki, Rusiyanın məqsədi Azərbaycan ərazilərinin işğaldan tam azad olunmasının qarşısını almaqdır”

- Sizə elə gəlmir ki, bütün bunlar Zəngəzur dəhlizinin açılmasını ləngitmək üçün Rusiya tərəfindən hesablanmış addımlardır?

- Düşünürəm ki, biz əvvəldən dəhliz məsələsinə razılıq verməklə, həm də Laçın dəhlizi ilə Zəngəzur dəhlizi arasında analogiya aparmaqla çox yanlış mövqe tutmuşuq. Belə ki, Zəngəzur dəhlizi bir xarici dövlətin ərazisindən keçməklə Azərbaycanın öz ərazisi ilə birləşməsi deməkdir. Laçın dəhlizi isə bir xarici dövlətlə Azərbaycan ərazisi arasında etnik qrupun rəhbərliyi ilə birləşməsi deməkdir. Yəni, Zəngəzur dəhlizi bir xarici dövlətin ərazisindən keçib öz ərazimizə gedir. Amma Laçın dəhlizi isə bir xarici dövlətin vətəndaşı bizim ərazimizə icazə olmadan gələ bilməz. Ona görə də Rusiya o vaxt Xankəndiyə qoşun yeritdi, Azərbaycana təzyiq etdi, Bakıya raket atdı, Xəzərdə gəmilərini sahilə yaxınlaşdırdı və bizi təz-tələsik düşünülmemiş şəkildə həmin bəyanata imza atmağa məcbur etdi. Əslində, həmin bə-

yanat beynəlxalq hüquq normalarına, o cümlədən Azərbaycan Konstitusiyasına ziddir. Bu səbəbdən də indiyədək rus sülhməramlılarının statusu ratifikasiya olunmayıb. Bu, Azərbaycan Konstitusiyasına zidd olması ilə bağlıdır. Çünki Konstitusiyaya görə, Azərbaycan ərazisində hər hansı bir xarici qoşun ola bilməz. Məsələnin siyasi səbəbi isə odur ki, Azərbaycan açıq şəkildə deməyə də, rus qoşunlarını işğalçı qüvvə kimi tanıyır. Ona görə də mənə elə gəlir ki, Azərbaycan qısa müddət ərzində bu məsələni hərbi variantla həll etməlidir. Çünki indi belə çıxır ki, müharibə Xankəndi və Rusiya sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərin işğaldan azad olunmaması üçün dayandırıldı. Yəni, hazırda baş verən hadisələr göstərir ki, Rusiyanın məqsədi Azərbaycan ərazilərinin işğaldan tam azad olunmasının qarşısını almaqdır. Baxın, bu gün bizim qarşımızdakı Rusiya ilə 10 noyabr 2020-ci il tarixdə üçtərəfli bəyanatı imzalamış Rusiya eyni dövlət deyil. O zaman onun bir imici vardı, BMT-də veto hüququ olan dövlət idi, BMT-nin insan hüquqları komitəsinin, həmçinin Avropa Şurasının üzvü idi. Bu gün isə Rusiya BMT-nin insan hüquqları komitəsindən, Avropa Şurasından çıxarılıb. Bundan başqa, Avropanın 40-a yaxın ölkəsi Ru-

siyanı terrora dəstək verən dövlət kimi tanıyır. Yəni, iki il öncə bizim müqavilə bağladığımız dövlət bu gün artıq cinayətkar kimi tanınır. Məhz bunu nəzərə alıb Azərbaycan dərhal üçtərəfli bəyanatdan imtina etməlidir. Çünki artıq Rusiyanın dünyada statusu dəyişib və az qala hər kəs onu terrorçu dövlət kimi tanıyır. Terrorçu dövlət isə heç bir halda sülhməramlı missiyasını həyata keçirə bilməz.

“Rusiya əvvəlki gücündə olsaydı belə, biz yenə də beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq öz ərazimizdə qeyri-qanuni silahlı dəstələri təmizləməli, terrorçulara qarşı mübarizə aparmalıyıq”

- Sərdar bəy, necə düşüncə nüsrünüz, Rusiyanın beynəlxalq statusunun dəyişməsi, o cümlədən hərbi, siyasi və iqtisadi gücünün zəifləməsi Azərbaycanın hərbi əməliyyatlarına başlaması üçün zəmin yaradır?

- Əslində, Azərbaycan öz ərazilərinin azad edilməsi üçün hansısa bəhanə axtarmamalıdır. Rusiya əvvəlki gücündə olsaydı belə, biz yenə də beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq öz ərazimizdə qeyri-qanuni silahlı dəstələri təmizləməli, terrorçulara qarşı mübarizə aparmalıyıq. Çünki ABŞ, Rusiya, Fransa və dünyanın bütün ölkələri nəinki öz ərazilərində, hətta sərhədlərindən kənarda belə, terrorçulara qarşı mübarizə aparır. Odur ki, Azərbaycanın da Xankəndidə və Rusiya sülhməramlıların nəzarətində olan digər ərazilərimizdə silahlı erməniləri təmizləmək kimi bir hüququ var. Bu hüquq beynəlxalq qanunvericiliklə də təsdiqlənib. Ona görə də Azərbaycan dərhal ərazilərimizdəki erməni terrorçularının silahsızlaşdırılması istiqamətində qəti addımlar atmalıdır. Utunmaq lazım deyil ki, istər diplomatiyada olsun, istərsə də hər sahəsində hücum ən yaxşı müdafiədir!

**Söhbətləşdi:
Vazeh BƏHRAMOĞLU**

Akif ƏLİYEV

“Tərtər işi”ndə gerçək günahkarlar

Onlar cəzalandırılmasa, ədalətin bərpa olunması haqda danışmaq yersiz olar...

Ölkə gündəmi olduqca zəngindir. Belə ki, Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti (DTX) Naxçıvanda Talibov xanədanlığını yavaş-yavaş “sökməkdə” olduğu bir ərəfədə, Şuşa-Xankəndi yolunda da etiraz aksiyası bir həftədən çoxdur davam etməkdədir.

Öncə ondan başlayaq ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası (MR) Ali Məclisi sədrinin birinci müavini vəzifəsini icra edən Azər Zeynalovun da başının üstünü “qara buludlar” alıb. Belə iddia olunur ki, MR-in mədəniyyət, təhsil və səhiyyə kimi humanitar sahələrinə nəzarət edən Zeynalovun qapısını da tezliklə DTX əməkdaşları “döyəcək”.

Laçın yolundakı etiraz aksiyasına gəldikdə, etirazçıların hər ötən gün daha da artdığı bildirilir. Üstəlik, dünən aksiyaçılar növbəti dəfə Xankəndində yaşayan ermənilərə müraciət edərək, onları da aksiyaya qatılmağa çağırıblar. Nəzərə alsaq ki, onlar da Azərbaycan vətəndaşları hesab olunurlar, bu təklifi tamamilə təbii qəbul etmək olar. Doğrudur, ermənilərin bu aksiyaya qatılacağı gözlənilir. Çünki xisletləri buna yol verməz. Amma yenə də onlara doğru yolu göstərmək hər bir vətəndaşımızın borcudur.

Əlbəttə, ölkənin daxili gündəmini təkcə bu sadaladığımız xəbərlər “zənginləşdirmir”. Uzun zamandır cəmiyyətdə başlıca müzakirə mövzuna çevrilən “Tərtər işi”ndə suların durulması da bu gün az əhəmiyyət kəsb etmir. Hansı ki, saxta hökmlərlə mühakimə olunanlar azadlığa çıxdı, işgəncələr nəticəsində həyatını itirənlər də daxil olmaqla, yüzlərlə vətəndaş bəraət aldı. Üstəlik, buna paralel olaraq Milli Məclisdə deputatlar ilk dəfə olaraq sabiq baş prokuror Zakir Qaralovu və hərbi prokuror Xanlar Vəliyevi açıq şəkildə ittiham etməyə başladılar. Hər halda, belə düşünmək olar ki, “bu xəmir hələ çox su aparacaq”. Amma bu “xəmirə” yığılanlar təkcə yuxarıda adları çəkilən şəxslər olmayacaq. Güman ki, yaxında Müdafiə Nazirliyinin bir sıra yüksək vəzifəli məmurları da Tərtər cinayətləri ilə bağlı hüquq qarşısında cavab verməli olacaqlar.

Bəs, təkcə bu məmurlarmı? Əlbəttə, yox! Necə ola bilər ki, cinayətin sifarişçiləri qanun qarşısında cavab versinlər, icraçılar kənarda qalsın?! Məsələn, yüzlərlə günahsız insanı qanunsuz olaraq azadlıqdan məhrum edən hakimlərin bu işdə məsuliyyəti sifarişçilərdən heç də az deyil! Belə olan halda onlar nə üçün cəzasız qalmalıdır?

Yeri gəlmişkən, ölkə mediası “Tərtər işi” ilə bağlı sifarişli hökm çıxaran hakimlərdən ikisinin adını da açıqlayıb. İddia olunur ki, bu hakimlər İlqar Quliyev və Əhməd Sarıyevdir. Mətbuat yazır ki, onlar öz cəzasını almayınca “Tərtər işi”nin tam başa çatdığını söyləmək doğru olmaz!

Şübhəsiz, kifayət qədər haqlı iraddır. Doğrudur, hakimlərin cəzalandırılması təcrübəsinə Azərbaycanda tez-tez rast gəlinmir. Amma bir halda ki, ortada böyük ədalətsizlik var və sözügedən hakimlərin sifarişli qərar verdikləri sübuta yetirilib, o zaman hüququn hər bir vətəndaş üçün bərabərlik prinsipi nə əməl olunmalıdır. Belə ki, Tərtər hadisələrində yaxından və ya uzaqdan əli olan hər bir şəxs qanun qarşısında cavab verməlidir. Əks halda, ölkəmizdə “qanunun aliliyi” haqda danışmağa dəyməz!

Naxçıvanın baş “leşyeyən”i Azər Zeynalovun ətrafında həlqə daralır. Belə ki, iki gün əvvəl Azər Zeynalovun qardaşı Ceyhun DTX-nin Naxçıvan Baş Ofisinə gətirilib.

İfadesi alındıqdan sonra sərbəst buraxılan Ceyhun Zeynalovun yenidən, bu dəfə uzun müddətliyə DTX-ya çağırılacağı gözlənilir. Zənnimizcə, Ceyhun Zeynalovun DTX-ya çağırılması təsadüfi deyil. Böyük ehtimalla, Azər Zeynalovun da başının üstündə “qara buludlar dolaşır”. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin birinci müavini vəzifəsini icra edən Azər Zeynalov “kiçik torpaq”ın mədəniyyət, təhsil və səhiyyə kimi humanitar sahələrinə nəzarət edir. Naxçıvanda

Talibovun birinci müavini həbs olunma bilər

Azər Zeynalovun qardaşı Ceyhun DTX tərəfindən dindirilib

haqqı yeyilən hər mədəniyyət xadiminin, xəstənin ahu-naləsində onun da xüsusi payı var. DTX-nin Naxçıvan Baş İdarəsinin son zamanlar səhiyyə ocaqlarında apardığı əməliyyatlardan sonra Azər Zeynalovun qardaşının eyni idarəyə çağırılması arasında üzvi əlaqənin olduğu şübhə doğurmur. Xatırladaq ki, iki gün əvvəl Naxçıvanın Səhiyyə Nazirliyinin rəhbər şəxsləri, həmçinin bütün xəstəxanaların baş həkimləri DTX-ya çağırılmışdı. Onlardan Naxçıvan MR xəstəxanasının baş həkim Zəbur Bağirovun həttə Bakıya gətirildiyi də vurğulanırdı. Baş həkimlər xüsusilə Naxçıvanın tibbi sığorta fondunu talamaqda şübhəli bilinirlər.

Şəkildə: Azər Zeynalovun malikanəsi: “Xan” həzrətləri ev kimi istifadəsinə icazə vermədiyi üçün tələbə yataxçasına çevrilib

Azər Zeynalov təkcə mədəniyyət xadimlərinin və xəstələrin haqqını yeməklə kifayətlənməyib. O, həmçinin Naxçıvanda vurulmuş iri məmurların “ölmüş” mülkə qonan və onları mənimləyən əsas şəxs kimi tanınır. Məhz bu qabiliyyətinə görə, o, Naxçıvanda “Baş leşyeyən” ləqəbi ilə tanınır. Azər Zeynalovun Naxçıvan MR sabiq Daxili İşlər naziri Əhməd Əhmədovun qardaşı iş adamı Əvəz Əhmədovun mülklərinə yiyələnməsi barədə dünən facebook səhifəsində paylaşıldığımız bir məlumatı diqqətinizə çatdırırıq:

Yəqin yadımda olar, bir müddət əvvəl yazdığımız bir yazıda Naxçıvan MR-də “leşyeyənlik” “sənət”inin geniş yayıldığından bəhs etmişdik. Bildirmişdik ki, Muxtar Respublika Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin

reisi Mirzə Cəlilov dostu Xoklu Həbibi ilə bir olub vurulan iri məmurların mülkiyyətini yarı qiymətinə alır və özünükləşdirirlər. Bu işə himayədarlıq edən Mirzə Cəlilov, yerinə yetirən işə Xoklu Həbibi. Xoklu Həbibi məhz bu yeni peşəsinə görə Naxçıvanda “leşyeyən” də deyirmişlər.

Sən demə, Naxçıvanda “leşyeyən” təkcə Həbibi “müəllim” deyilmiş. Hətta ondan daha yekə leşyeyən də var imiş. Adı da nə olsa yaxşıdır? Azər Zeynalov. Bəli, bəli, bu zamanadək sizə “Boz kardinal” kimi tanıtdığımız adam. O adam ki, xalq artisti Həsən Ağasoyu da 1.5 il işsiz qoyub və indi xalq artisti ondan kompensasiya istəyir.

Azər Zeynalov Naxçıvanda külli-ixtiyar sahibi olduğundan əlavə “leşyeyən”-ə belə ehtiyac duymurmuş. Özü birbaşa ölmüş mülklərə qonur və heç bir xərc etmədən onları öz mülkiyyətinə keçirmiş. Təsəvvür edin ki, bir vaxtlar Naxçıvanın ən qüdrətli adamı sayılan sabiq Daxili İşlər naziri Əhməd Əhmədov da xan tərəfindən vurulduqdan sonra onun və qardaşı iş adamı Əvəz Əhmədovun da “sahibsiz qalmış” mülklərini “baş leşyeyən” ələ keçirib.

Əvəz Əhmədovun Azər Zeynalov tərəfindən ələ keçirilən mülklərindən bəziləri:

1. “Mövlan” Ticarət Mərkəzi: Azər Zeynalovun bu ticarət mərkəzindəki 10 dükanın hər birini 150 min manata satdığı bildirilir;
2. “Badaşqan” restoranı: Ərazisi 17 sot olub. İndi bu ərazidə obyektlər tikilib iş adamlarına satılır;
3. “Piramida Pub”;
4. Yarımçıq qalmış tikili.

Bildirildiyinə görə, Azər Zeynalovun da Mirzə Cəlilov kimi icraçı “leşyeyən”i varmış: Naxçıvan şəhər icra başçısının müavini Pəncəli adlı şəxs. Amma onun “leşyeyən”i Xoklu Həbibi kimi məsrəflə deyilmiş. Pəncəli “müəllim” icra başçısının müavini olmağı “Baş leşyeyən”-ə borclu olduğundan onun ələ keçirdiyi mülkləri öz patronunun adına müftə rəsmiləşdirmiş.

Onu da qeyd edim ki, Azər Zeynalov Naxçıvan MR Güleş Federasiyasının sədridir. Federasiyaya rəhbərlik etdiyi dövr ərzində hələ bir idmançını belə, dövlət hesabına yarışa göndərməyib. Naxçıvan MR İdman Nazirliyinə ayrılan pullar Azər və İdman naziri Hacı Ramil tərəfindən indiyədək mənimlənilir. 2004-cü ildən bir idmançının da Naxçıvan MR İdman nazirliyi tərəfindən Azərbaycan və xaricdəki yarışlara ezam edilməməsi bu cür düşünməyə əsas verir. Hardasa 20 il ərzində Naxçıvan idmançıları öz hesablarına yarışlara gediblər. Azər Zeynalov və İdman naziri Hacı Ramil tərəfindən Naxçıvan şəhərindəki İlham Əliyev adına İdman Olimpiya Kompleksində Azərbaycan bayrağı vurmaq qadağan edilib, - məktubda vurğulanır.

Heydər OĞUZ

Vilyam Hacıyev ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsinə köçürüldü

İmişlinin sabiq icra başçısı Vilyam Hacıyev cəzaçəkmə müəssisəsinə köçürüldü. APA xəbər verir ki, sabiq icra başçısının cinayət işi üzrə hökm qanuni qüvvəyə mindikdən sonra o, ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsinə etap olunub.

Qeyd edək ki, Vilyam Hacıyev xəstəliyi ilə əlaqədar məhkəmə istintaqı dövründə Pentensiar Xidmətin müalicə müəssisəsində saxlanılıb. Xatırladaq ki,

Vilyam Hacıyev Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən keçirilən əməliyyat

zamanı həbs olunub. Sabiq icra başçısı Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (külli miqdarda mənimləmə və ya israf etmə, 308.1-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 311.3.3 (rüşvət alma (passiv rüşvətxorluq), külli miqdarda törədildikdə) 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) və 228-ci (qanunsuz silah saxlama) maddələri ilə təqsirli bilinərək Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə 12 il azadlıqdan məhrum edilib. Bakı Apellyasiya Məhkəməsi hökmü qüvvədə saxlayıb.

Erməni ilə dost, qardaş olmaq, olmamaq?

Demokratiyanı bizdə bir cür, ermənilərdə ayrı cür anlayanlar var. Bizdə az da olsa, elələri var, demokratiğin nəliyini anlamaya-anlamaya özünü demokrat kimi tanıtmışa, bundan yararlanmağa səy göstərir. Bu başibəlalılar milli mənafeə nəzərə almağı demokratik olmaq kimi anlaşırlar.

“Demokrat” adlandırılmaq üçün “tarixdə yüz il müharibə aparıb, sonda dost olan” millətlərin olduğunu misal gətirənlər, ermənilərlə dostluğa səsləyən möizəçilər də tapılır. Onlar bilmirlər, Vətən namusu heç bir demokratiya və ya hansısa başqa “kratiyalar”la ölçülməz. Onu da bilmirlər, azğın erməni “başibəlalıları” baxça yaşlı uşaqlardan tutmuş ali məktəb tələbələrinə, fəhlədən tutmuş yüysək görəv yiyələrinədək hamıya, bütün erməni uşaqlarına, erməni böyükələrinə türkləri, müsəlmanları ən qatı düşmən qismində təbliğ etmişlər və etməkdədirlər. Bağca yaşlı uşaqlardan soruşurlar, əlinə türk keçsə nə edərsən? Onlar deyirlər: “gözlərini çıxardaram, qulaqlarını, əllərini, ayaqlarını kəsərəm, qarnını yırtaram...”. Bu fikirlərin ermənilərin beynindən çıxması üçün uzun illər gerek olar.

Erməni başıpozuqları isə, dinc insanlara qarşı elədikləri ağılaşmaz vəhşiliklərlə demokratiklik arasında bağını “tapırlar”. Onların imkan tapdıqda türklərə, müsəlmanlara qarşı törətdiklərinə diqqət yetirək: insanın diri-diri iç orqanlarını çıxarıb satmaq, insanı diri-diri yandırmaq, insanın diri-diri gözlərini çıxartmaq, insanın diri-diri dərisini soymaq, uşaqları diri-diri boruya doldurub uclarını qaynaqlamaq, Anaya öz uşağının etini yedirtmək, körpə uşaqları diri-diri divara mıxlamaq, insanın diri-diri ayaqlarını, əl-qolunu qapı arasında qoyub əzmək, insanın diri-diri qulaqlarını, dodaqlarını kəsmək, uşaqları diri-diri parçalayıb Ata-Ananın gözləri qarşısında itə vermək, dili diri-diri çölə çıxartdıqdan sonra mıx keçirtmək, adamları diri-diri lüt eləyib belinə qaynar samavar sarımaq, qadınların döşünü kəsmək... İş odur, belə vanda əməllərə adamları təhrik edən Zori Balayan, Robert Köçəryan, Silva Kapitukyan, David Xerdiyan, İqor İgidyan... kimi erməni ziyalılarıdır.

Bilindi ki, savaşa millətin, torpağın şərəfi uğrunda gedər. Bu yolda ölmək də, öldürmək də mümkündür. Ermənilər ABŞ, Fransa, Rusiya kimi dövlətlərin öz mənafeələri xətrinə aldadıcı vədləri, şirnikləndirici təhrikləri ilə özge xalqların torpaqları hesabına “Böyük Ermənistan” yarada biləcəklərinə uydular. Onlar bizim torpaqlara yiyə çıxmaq üçün bizimlə savaşa girişiblər. Ruslara arxalanaaraq insanlığa zidd olan, Beynəlxalq Qanunlar və savaşa qanunları ilə bir araya sığmayan əməllərin hamısını türklərə, müsəlmanlara (bundan sonra türklər) qarşı törədiblər. Törətdiklərinə öz gözləri ilə görənler də şahidlik edirlər, bunu özləri də bildirirlər. Keçmiş prezidentləri Köçəryan və Sarqızyan belə halların komandiri olduqlarını güclü xristian dövlətlərinə arxalanaaraq yüksək kürsülərdən fəxrle

Zaman gələcək, erməni özü “ermənilik”dən bezəcəkdir

boyunlarına alırlar. Erməni vandallizminin baş memarlarından biri olan Zori Balayan “Ruhumuzun dirçəlişi” adlı kitabında 1992-ci ilin 26 fevralında Xocalıda törətdikləri soyqırım haqqında belə deyir: “Xocalını ələ keçirdiyimiz zaman bir evə girdik. Xaçatur adında bir əsgərimiz 13 yaşlı bir türk uşağını pəncərəyə mısarmaladı. Türk uşağı çox səs-küy saldı. Xaçatura dedim ki, onun səsini kəs. Xaçatur isə Anasının döşünü kəsib balasının ağzına tıxadı. Mən ixtisasca həkim olduğum üçün üstümdə olan tibb bıçağı ilə uşağın başının, sinəsinin, qarnının dərisini soydum. Saata baxdım. 13 yaşlı uşaq 7 dəqiqədən sonra öldü. Ruhum sevinclə qürreləndi. Xaçaturla mən uşağın meyitini hissə-hissə doğradıq, tikələri itlərə atdıq və eyni şeyi daha üç türk uşağına qarşı etdik.

Mən bir erməni kimi öz vəzifəmi yerinə yetirdim. Bildim ki, hər bir erməni bizim etdiklərimizlə fəxr edəcək”...

Daha bir erməni müəllif, hazırda Livanda yaşayan yazıçı-jurnalist David Xerdiyan Xocalıda ermənilərin Azərbaycan türklərinin başına gətirdikləri müsibətləri “Xaç uğrunda” adlı kitabında xatırlayır. Kitabın 19-76-cı səhifələrində müəllif Xocalı soyqırımından yazır: “Səhərin soyuğunda biz Daşbulaq yaxınlığındakı bataqlıqdan keçmək üçün ölürlərdən körpü düzəltməli olduq. Mən ölürlərin üstünə getmək istəmədim. Bunu gören polkovnik-leytenant Ohanyan mənə işarə etdi ki, qorxmayım. Mən ayağımı 9-11 yaşlı qız meyitinin sinəsinə basıb addımlamağa başladım. Mənim ayaqlarım və şalvarım qan içində idi. Və mən beləcə 1200 meyitin üstündən

keçdim... “Martin 2-də “Qafan” erməni qrupu (meyitləri yandırmaqla məşğul olurdu) 2000-ə yaxın alçaq monqolun (türkün) cəsədini toplayıb ayrı-ayrı hissələrlə

qismində çalışmış və bu gün dünyanı dolaşan erməni-türk qarşılıqlı düşmənçiliyini qələmə almışdı. Döyüş bölgəsində gördüklərini o, belə təsvir edir-

Daha bir erməni müəllif, hazırda Livanda yaşayan yazıçı-jurnalist David Xerdiyan Xocalıda ermənilərin Azərbaycan türklərinin başına gətirdikləri müsibətləri “Xaç uğrunda” adlı kitabında xatırlayır. Kitabın 19-76-cı səhifələrində müəllif Xocalı soyqırımından yazır: “Səhərin soyuğunda biz Daşbulaq yaxınlığındakı bataqlıqdan keçmək üçün ölürlərdən körpü düzəltməli olduq. Mən ölürlərin üstünə getmək istəmədim. Bunu gören polkovnik-leytenant Ohanyan mənə işarə etdi ki, qorxmayım...

Xocalının 1 km-liyində yandırdı. Axırkı yük maşınında mən başından və qollarından yaralanmış təxminən 10 yaşlı bir qız uşağını gördüm ki, o yavaş-yavaş nəfəs alır. Soyuq, aclıq və ağır yaralanmasına baxmayaraq, o hələ də sağ idi. Ölümə mübarizə aparan bu uşağın gözlərini mən heç vaxt yaddan çıxarmayacam. Sonra Tigranyan fəhmili bir əsgər onun qulaqlarından tutub artıq üzünə mazut tökülmüş cəsədlərin içərisinə atdı. Daha sonra onları yandırdılar. Tonqaldan ağlamaq və imdad səsleri gəlirdi...”

Arxiv araşdırmaları, tarix faktları, gözləmələrin bildirdikləri türklərin heç zaman dinc erməni əhalisinə toxunmadıqlarını ortaya çıxardır. Arxalı, azğın ermənilər isə, dinc türk, müsəlman əhalisinə insanlıq sinirini aşan hər cür əməllərlə divan tutublar. Bunun gözləmələri çoxdur. Bunlardan biri, Böyük rus yazıçısı Lev Nikolayeviç Tolstoyun qızı Aleksandra Van cəbhəsində könüllü şəfqət bacısı

di (professor Cəmil Həsəni): “Vanda biz ermənilərin qeyri-insani qəddarlığını müşahidə etməli olduq. Danışdırlar ki, ermənilər qadınların döşlərini kəsir, onların ayaqlarını, əllərini qırıb qırırlar, bu qeyri-insani qəddarlığın qurbanlarını mən şəxsən gördüm”. Bu, rusların və başqa xristian mənəbcilərinin köməyinə arxalanan ermənilərin yeri gəldikcə törətdiyi qəddarlıq nümunələrinin kiçik epizodlarındandır.

Bolşeviklər 1920-ci ildə Azərbaycanı və Ermənistanı işğal edəndən sonra ermənilərlə türklər, qardaşlığın, sakitliyin mövcudluğu haqqında aldadıcı şüarlar ortaya atdılar. Bu sakitlik Azərbaycanda hər cür ixtiyar yiyəsinə çevrilmiş və azğınlaşmış ermənilərə deyil, yerli əhaliyə aid olmuşdu. Türklər azğın erməni özbaşınalıqlarına qarşı çıxanda onları “millətçi” damğası ilə həbs edirdilər, sürgünə göndərdilər, güllələyirdilər. Şovinist niyyətli rus-sovet imperiyası məkanında türk xalqlarının “əl-

ayağı bağlanıb”, türk qanına yerikləyən azğın ermənilər onların üstünə buraxılıb. Azərbaycanda yerli əhali “beynəlmilətçi”, “ermənilərin dostu, qardaşı” adlandırılıb. Ermənilərə bu sayaq epitetlər tətbiq edilməyib, onlara sadəcə, “erməni” deyilib. Onlar qədim tarixə, qədim mədəniyyətə malik xalq adlandırılıblar, erməni cinayətləri cəzasız qalıb. Erməni-türk, rus-türk “dostluğuna”, “qardaşlığına” onlarca sənət əsərləri adayıblar. Bu əsərlərin çoxunu bizim gözükdəli yazarlara yazdırıblar. Ermənilər rus-sovet imperiyasının “əl uşağı”, “ərköyün balası” idilər. Hər yerdə imperiyanın nüfuzundan yararlanırdılar, özlərini toxunulmaz, sərbəst aparırdılar. Hər hansı türk azğın erməninin paxıllığına, qəzəbinə tuş gəlsəydi, müxtəlif yollarla “erməni cəzası” (“erməni cəzası!” - B.S.) ondan əsirgənməzdi.

Türk xəstəsi erməni tibb bacısının, erməni həkimin əlinə düşsəydi, onlar onu öldürürdülər; türk əsgər erməni zabitinin əlinə düşsəydi, zabıt onu öldürürdü; türk dustaq erməni yetkilisinin əlinə düşsəydi, onu öldürürdü; istedadlı türk erməni əlinə düşsəydi, erməni onu öldürürdü; tanınmış türk ziyalı gözükdəli erməniyə görə erməni göz həkiminə müraciət etsəydi, onu əməliyyat edib gözüni işıqdan məhrum edərdi; istedadlı türk diş ağrısına görə müraciət etsəydi, erməni həkim onun səs tellərini zədələyirdi, diş ağrısına türk səsini itirirdi; qulaq ağrısından ötür müraciət edən əbədi kar edilərdi; millət üçün dəyərli türk iç orqanlarının əməliyyatından sağ çıxamazdı (baxın, Ermənistan bağımsızlıq qazandıqdan sonra insanlığa qarşı belə cinayətlər törədənlərə “Ermənistanın Milli Qəhrəmanı” adı verilib).

Bütün bunlar zalım rus-sovet dövrünün “erməni-türk qardaşlığı” bayrağı altında baş verirdi. Görgü tanığının tanıklığına görə, Birinci Dünya Savaşı ərəfəsində (1941-1945-ci illər) döyüş batalyonlarında, hərbi hissələrdə ermənilər müsəlman əsgərləri rus generallarının tapşırığı ilə kötləvi şəkildə güllələyirmişlər.

Azğın ermənilərin bizə qarşı kəskin, barışmazlığı gör nə həddədir, İkinci Dünya Savaşı son illərində (1945-ci il) Latviyada almanların son həmləsinə dəf etməyi xain xislətli Sovet İttifaqı Marşalı İvan Bəhramyan öz üzərinə götürmüş, ancaq Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, Tank Qoşunları General-Moyoru, Həzi Aslanovsuz yerinə yetirə bilməyəcəyini bildirib. Aslanovu bic Bəhramyanın tələbi ilə onun polkuna köməyə göndəriblər. General Aslanov gəlib hədəfi darmadağın etmiş, ikinci dəfə “Sovet İttifaqı Qəhrəmanı” adına layiq görülmüşdür. Bundan sonra isə bic Bəhramyan onu arxadan vuraraq öldürmüşdür. Bic Bəhramyan sonra General Aslanova ikinci dəfə “Sovet İttifaqı Qəhrəmanı” adı verilməsi haqqındakı fərmanının üzə çıxarılmasına imkan verməmişdir (fərmanı yalnız 1995-ci ildə Heydər Əliyev əldə edərək yurda gətirdi). Bunlar mətbuatdan götürülmüş faktlardan biridir...

(Ardı var)

Bəhmən Yunus SULTANLI

Vətən səmasının parlaq ulduzu

İkinci Qarabağ müharibəsində torpaq uğrunda can qoyan, mərdliklə döyüşüb şəhidlik zirvəsinə ucalan daha bir qəhrəmanımız Elkiyar Məmmədovdur. Astara rayonunun Ərçivan qəsəbəsində dünyaya göz açmış bu Vətən sevdalı-sı sinəsini yanar od edib düşmənin bağrını çatladanda ömrünün 22-ci ilini yaşayırdı.

Lakin doğma Azərbaycana, xalqına olan sevgisi lap uşaq yaşlarında onun ürayinə hakim kəsilmişdi. Elə bu ilahi sevgi ilə boy atan Elkiyarın müstəqil həyatda birinci məqsədi erməni diğəllərindən Vətənin qisasını almaq olur.

E. Məmmədov Vətən qarşısında borcunu ödəmək üçün 2010-cu ildə ordu sıralarına yollanır. Bakı şəhərində yerləşən "N" sayılı hərbi hissədə xidmət etsə də, xəyalı gecə-gündüz döyüş bölgələrində dolaşır. Əsgər olduğu vaxtda komandirlərin verdiyi bütün tapşırıqları layiqincə yerinə-yetirir, hərbi hissənin keçirdiyi təlimlərdə həmişə uğur qazanır və Vətən üçün yararlı övlad olduğu tam bilinir. Əzəli, əbədi Qarabağımız düşməni tapdağında olduğu günlərdə Vətənə siper, yağışa çəpər qeyrətli igidlərə ehtiyac duyulduğu halda əsgərlikdən sonra da orduda qalmaq istəyir. Hələ diğəllərdən alacağı öcü də qalırdı. MAXE rütbəsində sürücü kimi cəbhə bölgəsi Füzulidə xidmətini davam edir. Elkiyarın Qarabağ torpaqlarının azadlığı naminə bu mərdanə, cəsərtli addımlarını yaxınları bəyənirlər. Adəti üzrə nümunəvi xidməti, cəsurluğu, sədaqəti onu zabitləri, əsgərlərin sevimlisinə çevirir. Hamı Elkiyarı hər an Vətən uğrunda canını, qanını fəda etməyə hazır olan qeyrətli oğul bilir.

2020-ci il sentyabrın 27-də başlanan İkinci Qarabağ müharibəsində Elkiyar Məmmədov haqq savaşıma əlinə silah alıb qeyrətli oğullar cərgəsində birinci gedir. Ən ağır döyüşlərdə qartal tək düşmənin üstünə şığıyır. Cəmi dörd gün olduğu müharibə meydanlarında çoxlu sayda erməni diğasını məhv edir. 30 oktyabrın Xocavənd rayonunda son nəfəsinə qədər döyüş-döyüşə, şərəfli şəhidlik zirvəsinə yüksəlir. Onun şəhidliyi Vətən sevgisinin hər şeydən uca olduğunu bir daha göstərir.

Qısa ömrünü doğma Azərbaycan üçün yaşayan Astaranın igid oğlu dövlət tərəfindən "Vətən uğrunda", "Xocavəndin azad olunmasına görə" medal-lara layiq görülür.

Bəli, şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz. Elkiyar cismən aramızda olmasa da mənən xalqın qəlbində yaşayır. Üstəlik xalxdıqı zirvədə yer üzünü səadətə çağırır...

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər
Birliyinin üzvü

Lerik kəndlisinin ağır güzəranı

İndi Lerikin dağ kəndlərində yaşamaq çox çətinidir. Bəri başdan deyim ki, bu da burada dövlət işində çalışan, insanların taleyinə məsul olan rəhbər işçilərin var-dövlət toplamaq məqsədi ilə yaratdığı xaosla, ögey münasibətlə bağlıdır. Rayonda kəndliləri illər üzünü narahat edən sosial məsələləri düşünüb, onun rahatlığı üçün bir iş görmək çoxdandır heç kimin yadına düşmür. Buna görə də iyirmi birinci əsr olsa da, Lerikin əksər kəndlərində normal həyat sürmək üçün adi şərait yoxdur.

Belə sosial vəziyyəti acınacaqlı olan kəndlərdən biri də Hamaratdır. Sovet vaxtı öz yüksək inkişafı hesabına tanınan bu yaşayış məntəqəsi problemlər mənəşində can verir. Məmurların iflic etdiyi doğma kəndi məcburiyyət üzündən qoyub qaçanların sayı artıq bilinmir.

Kənd əsl xarabalığı xatırlayır. İndi hamaratlıları ən çox əziyyətə salan, həlli müşkülə döndən, üst-üstə qalaqlanmış sosial məsələlər bir deyil, iki deyil. Daha vacibləri haqqında bir-neçə söz demək istəyirəm. Kəndin həftələrlə işsiz qalması burada adi haldır. Keçən əsrin altmışıncı illərin "yadigarı" olan

ağac dirəkləri çoxdan ömrünü başa vurubdur. Əyilmiş dirəklər, sallanmış elektrik naqilləri hətta insan həyatı üçün təhlükə yaradır. Bir balaca yağış yağanda kəndin içində palçıq əlindən tərənmək olmur. Sovet dağılanı Hamarata işləyən avtobus da yoxa çıxmışdır. Nəticədə camaat bir yere çıxmaqdan ötrü çətinliklə üzləşir. Bankomatım yoxluğu yaşlı adamları aylarla dövlətdən aldıqları pensiya pullardan məhrum edir. Sosial-məişət qayğılarından danışmağa belə dəyməz. Ən əsası isə "mavi" qazı sağa-sola getdiyi

respublikada son vaxtlar hamaratlılar bir otaqlı evini isitməyə yanacaq tapa bilmirlər.

Belə ki, meşələr bağlanıb, 10 ildən çoxdur kəndə qazın verilməsi söz olaraq qalır. Soyuq evlərdə can verə-verə günləri sayan insanları görəndə inanmağın gəlmir ki, dünyada Hamarat kimi bir sahibsiz yer olsun. Ümumiyyətlə, burada 30 ildə əhalin rahatlığı üçün daşda daş üstə qoyulmayıb. Elə bil hamaratlılar Azərbaycan vətəndaşı deyil...

Zəfər ORUCOĞLU

Tibbi kollecin rəhbərindən külli miqdarda rüşvət istədi, vermədikdə təhsil ocağını bağladı

Vasif Talibov 2000-ə yaxın tibb işçisini necə necə işsiz qoyub...

Naxçıvan şəhər sakini Quliyeva Turac Məhərrəm qızı "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu göndərüb. Şikayətçi 1993-cü ildə Naxçıvan şəhərində tibbi kollecin səbəbsiz yerə bağlandığını və onunla bir yerdə 2000 qadının sənətinin əlindən alındığını iddia edir:

"Mən, Quliyeva Turac Məhərrəm qızı, yazıb sizə bildirirəm ki, 1993-cü ildə Naxçıvan şəhərində açılmış tibb kollecində oxuyurdum. Həmin tibb kollecini bitirdik. Bu vaxta kimi hər şey öz axarında gedirdi. 2008-ci ildə artıq 18 ilin tibb bacısı kimi fəaliyyət göstərirdim. Mənimlə bərabər 2000 qadının da başına gələnləri sizə yazaraq bildirirəm.

Vasif Talibov qəddaca-

sına kolleci bağladı və 2000 qadın sənədsiz, işsiz qaldı. Həmin kolleci açan Nəriman müəllimdən külli miqdarda rüşvət istənilmişdi. O da həmin məbləği verə bilmədiyi üçün Vasif Talibov bu oyunu açdı başımıza. Əsas olmadan 2000 qadını və yüzlərlə tələbəni işsiz, sənədsiz qoydu.

Bir müddət keçdi yenidən hər birimizi işə dövlət etdilər və fəaliyyətə başladım. Amma bilmədik ki, bu növbəti bir oyundu. Bizi müqavilə ilə 1 illik işə götürdülər. 1 il bitər-bitməz yenidən 2000 qadın işsiz qaldı. Artıq bu dəfə o qədər qəşəng oyun qurulmuşdu ki, hər birimiz 1 illik razılıqla işləmişdik.

Hələ də biz bilmirik ki, bizim işlərimizə nəyə əsasən 2 dəfə son verilib. Dəfələrlə Vasif Talibovun qəbuluna yazılsa da, bizləri qəbul etməkdən imtina

edirdi. Yanındakı cangüdənləri, işçiləri sanki onu öldürəcəkmisik kimi bizdən qoruyurdular. Bir sözlə dərdimiz dinləmədi.

Vasif Talibovun qəbuluna yazılmaqdan çəkinmirdik. Ümid edirdik ki, nə vaxtsa qəbul edər, biz sözümüzü deyərək. Həmin əfəllərdə evlərimizə bizi qorxuya salan zənglər gəlməyə başladı. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin nümayəndələri tərəfindən bizə zənglər edilirdi. Zənglərdə "mitinq edirsiniz", "yığışsınız", "terror törədəcəksiniz" kimi şüarlarla bizləri qorxuya salırdılar. Əlbəttə, heç bir qadın o adlarla həbs olunmaq istəməzdi. Artıq söz həbsdən getdiyi üçün daha da qorxuya düşdük. Maddi imkanları olanlar da Naxçıvandan çıxaraq Bakıya, Türkiyəyə yollandılar. Qorxub çəkildik kənara, bu haqqsızlıqla razılaşdıq.

Hətta Birinci vitse-prezidentə belə şikayətlərimizi göndərdik. Amma əminlik ki, o məktubların xanımına çatmağına Vasif Talibov mane oldu. İndiki vəziyyətdən istifadə edərək, bir daha şikayətimiz lazımı orqanlara yazırıq. DTX-ya, cənab Prezidentə sizin sayt vasitəsilə müraciət edirəm, araşdırılsın, haqq öz yerini tapsın.

Jalə FAMILQIZI

Vasif Talibovun növbəti qanundankənar qərarı...

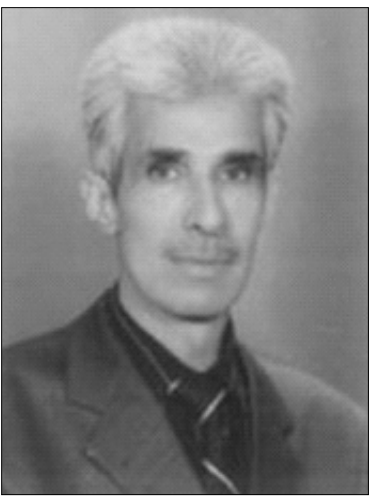
Naxçıvan Muxtar Respublikasında onun icazəsi olmadan taksi kirayə götürüb, çörək pulu qazanmaq olmaz

Naxçıvan Muxtar Respublikası sakini tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət daxil olub. Şikayətçilər Naxçıvan şəhərində baş vermiş qanundankənar hadisəni işıqlandırmağımızı xahiş edirlər.

Bir qrup şikayətçinin sözlərinə əsasən, Naxçıvan Muxtar Respublikasında Vasif Talibovun icazəsi olmadan taksi kirayə götürüb, çörək pulu qazanmaq olmaz: "Naxçıvanda sarı taksilər var, göy nömrəli söhbət o maşınlardan gedir. Yalnız bu taksiləri sahibkarın özü sürməlidir. Bildiyiniz kimi, bir çox şəhər və rayonlarda olduğu kimi Naxçıvanda da işsizlik baş alıb gedir. Lap əvvəllər taksi fəaliyyəti ilə məşğul olub, ailəmizi dolandırırıdım. Bir müddət sonra, yeni fevral ayından Vasif Talibovun əmrinə əsasən heç kəsə kirayə maşın verilmədi. Biz hardasa 200-300 nəfər bununla əlaqəli Dövlət Yol Polisində və Nəqliyyat Nazirliyinə müraciət etmişik. Onlar da yazılı qərarın olmadığını, amma tapşırığın yuxarıdan gəldiyini qeyd etdilər. Sizindən xahiş edirik ki, bu məsələni işıqlandırın. Belə, bu qanunsuz qərar ləğv olunar".

Jalə FAMILQIZI

Məzhəb və təriqət mənsubları tarix boyu əhalinin iqtisadi-siyasi problemlərindən yararlanıb öz ideyalarını əhali arasında yaymağa çalışmış, tərəfdarlarını məqsədyönlü şəkildə həmin istiqamətə yönləndirmişlər. Bu baxımdan Teymurilər xanədanlığı zamanında təşəkkül tapıb böyük bir sürətlə yayılan hürufilik hərəkatı da istisna deyildir. Hürufilər batini və zahiri bütünlüyə çox diqqət edir, davranışlarında ciddiyyətlərini qoruyur və xarizmatik görünməyə çalışırdılar. “İnsan bütün varlıqların əsrəfidir” düşüncəsinə sarsılmaz inam bəslədiklərindən mümkün qədər qüsursuz olmağa, forma və məzmun vəhdətindən qopmamağa üstünlük verirdilər.

Ramazan SİRACOĞLU

(Əvvəli ötən sayımızda)

Miranşahın əmri ilə Nəimi Əlin-cə qəlasında xüsusi amansızlıqla qətl edildikdən sonra Nəsimi Kiçik Asiyaya gedir. Bursa şəhərində onu zındıq elan etdikləri üçün çar-qaçar oranı tərk edib Ankaraya, Hacı Bayram Vəlinin yanına gəlir, bir müddət sonra Hələb şəhərinə getməyə qərar verir. Hələb o zaman çərkez məmlüklərinin idarəsindəydi. Hələbdə Nəsiminin gizli təkkəsi yaranır və onun müridləri orada fəaliyyətə başlayırlar. Hicri qəməri 811-ci ildə (miladi 1408) yazılmış “Bəşarətnamə kitabı”na görə, Nəsimi hicri qəməri 807-ci ildə (miladi 1405) ildə qətlə yetirilmişdir. Tədqiqatçılar M. Fuad Köprülü, A. Gölpınarlı və A. Hüseyin də həmin tarixi Nəsiminin qətl tarixi hesab etmişlər. Müderris Təbrizi “Reyhanatı” ədəb” əsərində 1405 tarixinin daha mötəbər olması fikrindədir. “Bəşarətnamə” əsərində qeyd olunur ki, Nəsimi 36 yaşında qətlə yetirildi. “Əlamu’n nubəlai bitarixi Hələb” və “Kunuz zəhəbiyyə fi tarixi Hələb” kitabında İmadəddin Nəsiminin qətl barədə qeydlər var. Həmin qeydə görə, Nəsiminin qətlinə Hələb sultanı Müəyyəd Şeyx əl-Mahmud fərman və şeyx Şəhabəddin ibn Hilal fətvə vermişdir. Tarixi mənbələrə görə isə, məmlük Müəyyəd Şeyx əl-Mahmudun hökmranlıq illəri 1412 - 1421-ci illərə təsadüf edir. Bu dəqiq tarixdir. O zaman, Nəsiminin 1405-ci ildə qətl edilməsi haqqında fikirlər özünü doğrultmur. Nəsiminin Hələb şəhərindəki məzar sanduqçasında isə onun qətl edilməsi tarixi hicri qəməri təqvimlə 824-

İMADƏDDİN NƏSİMİ

Nəsiminin başqa şairin şeirinə ehtiyacı yoxdur

cü il (miladi 1421) olaraq göstərilmişdir. Bizcə, bu tarix də dəqiq deyil.

İmadəddin Nəsimiyə olan sevgisini, məfkurə bağlılığını göstərmək üçün çox şair öz şeirlərində Nəsimini xatırlayıb, hətta onun təxəllüsünü qəbul edib şeir yazmışdır. Ara-sıra müxtəlif kitabxanalarda Nəsiminin nəşr olunmamış şeirlərinin aşkar edilməsi xəbərləri də gəlir. Bu bir tərəfdən yaxşıdır, digər tərəfdən isə sonra müəyyən problemlər yarada bilər. Nəsimişünaslar bu məsələdə çox ciddi olmalıdırlar. Fürsətdən istifadə edib mətbuatda Nəsiminin daha bir yeni əlyazmasının aşkarlanması haqqında subyektiv fikrimi bildirmək istəyirəm.

Maraqlıdır ki, Nəsiminin farsça “Divan”ında “Divan-e farsî həzrət sultan’ul arifin və malik-e Taha və Yasin, Əbu’l fəzl əmir Seyyid Nəsimi qəddəsə-l-lahu sərruhu’l əziz” sözləri yazıldığı halda, Azərbaycan türkcəsindəki divanında bu epitetlər bir qədər qısaldılmışdır: Divan-həzrət Seyyid Nəsimi qəddəsə sərrihu’l əziz”. Yeri gəlmişkən, “Qəddəsə-l-lahu sərruhu” ifadəsi böyük şəxsiyyətlərə ehtiram əlaməti olaraq işlənir və “ALLAH onun məzarının torpağını pak etsin” mənasındadır.

Ey sifati- bəhr- i zatın kövsəri-zat-i Xuda Mə’dəni- fəzl-i vücudun ya Rəsuli- Kibriya. Surətin “Taha” vü “Yasin”, zülf-i-ənbəri- şanınız Fərtəqib tətî-s- səmavat duxanı” “qul kəfa” Surətin “İnna fətəhna”dır, cəmalın “qaf” imiş, Ey yüzün misli “təbarək”, “sidr’ül muntəha”. “Kuntu kənz”in mənisî səndən açıldı aləmə Ey sifətin elm şəhri, vey dəllil rəhnüma...

Sadəcə ilk dörd beyt əsasında (hürufilər bütün varlığın təməlinə dörd ünsürün- su, od, torpaq, hava- olduğunu iddia edir, dördü müqəddəs bilirdilər) mülahizə yürütmək istədiyimiz nümunə parçada xeyli üslubi və qrammatik səhvlərin ol-

ması bizdə “bu şeir doğrudanmı İmadəddin Nəsimiyə aiddir?” şübhəsi yaradır.

Örnek parçanın ikinci beytinin ilk misrasında yanlışlıq var: “Surətin “Ta Ha” vü “Ya Sin”, zülf-i- ənbər şanınız”. “Ta” “Ha” və “Ya” “Sin” “hurufi- muqəttə”- “kəsilmiş hərflər” adlanan və Qurani-kərimdə 29 yerdə mövcud olan, mənalarını indiyədək dəqiq şəkildə heç kimin açmadığı ilahi hikmətdir. Ayrı-ayrı oxunur, ??? və ??? şəkildə yazılması düzgün deyil, həmin “hurufi- muqəttə” müvafiq olaraq ?? və ?? şəkildə yazılmalıdır. Misranın yanlış orfoqrafiyası həm də şeirin təfəlsünün pozulmasına səbəb olub. Əruz şeirində “əlif”, sait kimi oxunan “vav” və “yə” hərfləri qapalı heca yaradır, uzun və qısa saitlərin düzümlü isə şeir arxitektikasını yaradan önəmli amildir.

“Fərtəqib tətî-s- səmavat duxanı” “qul kəfa” (Duxan surəsinin 10-cu ayəsinə aid olan bu ifadə, təhrif olunub, əslində, “səmau bi duxanın” şəkildə olmalıdır) - Göylərdən seyrək duman gələcəyini gözlə”, “söylə: yetər” (“ qul kəfa” sözü də yanlış yazılmışdır, İsrə surəsinin 96-cı ayəsindən götürülmüş həmin ifadə “əlif bi surəti-yə”-ilə yəni, “a”- kimi oxunan “yə” ilə yazılmalıdır: “?????”) Nümunə gətirdiyimiz mətndə “sidr’ül muntəha” ifadəsi də yanlış yazılmışdır. Nəcm surəsinin 14-cü ayəsinə aid olan həmin ifadənin düzgün yazılış şəkli “sidrət’ul muntəha”dır. İnanca görə, “sidrət’ul muntəha” göyün yeddinci qatında bitən ağacdır, “Mələkut” aləmindən “Cəbərrut” aləminə keçid məqamında yerləşir. Oradan o tərəfə hətta Həzrət Cəbrail də keçə bilməz. Daha sonra “Lahut” aləmi gəlir. O aləm haqqında heç kim heç nə bilmir. Əshabələri bir dəfə İslam Peyğəmbərinə “o aləmdə görəsən nə var?”- deyə soruşduqlarında Rəsulullah qısaca “Fihi ma fihi- O aləmdə o aləmdə olan var”- söyləmişdi. Çox sonralar Mövlana o sözü eyniadlı bir əsər yazmışdır.

Örnek parçanın sonuncu beytinin ilk misrasında “kuntu kənz” ifadəsi də yanlış yazılmışdır. İslam aləmində məşhur olan həmin ifadə

əslində “Kuntu kənzən məxfiyyən fəhəbbətu ən urifə fəxələqtu’l xəlqən- Mən bir gizli xəzinə idim, bilirmək istədim və məxluq yaratdım” şəkildədir və çox yaygın olan hədisi-şərifdən alınıdır. Nəsimi kimi dahi söz sərrafının kiçik bir parçada bu qədər yanlışlığa yol verməsi əsla və əsla mümkün deyil. Nəsimi hesab edirdi ki, ALLAH “qeyri-məhsus” qüdrətdir. “Qeyri-məhsus”, insanın sahib olduğu beş duyğu- “görmə, eşitmə, ləmə, dadılma, qoxu”-üzvünün heç biri ilə inikas etməyən misilsiz və əbədi güc anlamındadır. İnsan öz yaradıcısı ilə yalnız SÖZ vasitəsi ilə bağlantı qura bilər. SÖZdən başqa heç bir vasitə İNSANIN istək, dilək və yalvarışlarını o ilahi dərğaha yetirə bilməz. Bütün hürufilər kimi, Nəsimi də sözə çox böyük diqqət və önəm vermişdir. Unutmaq olmaz ki, Nəsimi hürufiliyin banisi Nəiminin xələfidir, Nəimi özü ona “seyyid” titulu vermişdi, hürufilərin hamısı Nəsimiyə “əmir” deyə müraciət edirdilər.

failun), sonrakı beytlər isə rəməl bəhrindədir (failatun failatun failatun failun). Eyni zamanda, bu iki fərqli bəhr, həm də əruzun müxtəlif dairələrindədir. Məlum olduğu kimi, rəməl bəhri “daireyi- müctəlibə”, müzare bəhri isə, “daireyi-müştebiha” qrupundandır. Sözü böyük önəm verən, şeir sənətini mükəmməl bilən Nəsimi divan ədəbiyyatının tələblərini əla bildiyi üçün başlanğıcda belə yazması təəccüblü təsir bağışlayır. Bu yanlışlığı yazını köçürmüş, qələmə almış katibin adına çıxmaq isə inandırıcı görünür. Ehtimal ki, bu nümunə şeiri hürufilərdən kim isə çox sonralar yazmış, Nəsimiyə olan sevgisindən o şəri Nəsimi adıyla tamamlamışdır, yaxud da bu şeir XVII əsrdə yaşamış və özünü Qul Nəsimi adıyla Anadolu da tanıtmış, Bəktəşi təriqətinə mənsub olan bir şairə aiddir. Bəktəşilərin hürufilərin xələfləri olması faktı isə inkarolunmaz bir gerçəkdir. Nəsiminin başqa şairin şeirinə ehtiyacı yoxdur.

Nəsimiyə kafir deyən cahil, onun gözəl şeirlər yazdığını inkar edə bilmir: “Bu adam kafir və dinsiz idi, lakin zərif şeirləri vardı”.

Axi bu kəlamları söyləyəni din-sizlikdə necə ittiham etmək olardı?

Kəbə üzündür canıma, eşq ilə məscudam ana, Ey zülfü kafir, gör necə gerçək müsəlman olmuşam! . Bəndə Nəsimi görəli nuri-Xuda üzündə mən İndi şahadət əhliyəm, çün əhli-iman olmuşam.

Məşhur şairimiz haqqında olan rəvayətlərdən birində deyilir ki, Nəsimi qətlə yetirildiyi günün ertəsi, erkən sübh çağı şəhər qapıcıları onu Hələb şəhərindən çıxan görüblər. Üst-başı al qan içində imiş. Qapıcılardan biri heyretlə “bu vəziyyətdə haraya gedirsiniz, necə gedəcəksiniz?”- deyə soruşanda Nəsimi qətiyyətlə “Azərbaycanda bizimkilər xəbər tutublar, gələcəklər məni aparmağa! Onlarla gedəcəyəm” deyərək qeyb olub...

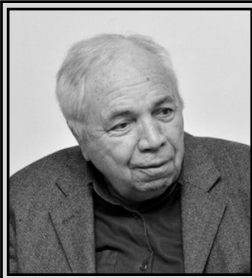
Çox istərdim ki, Nəsiminin Hələb qapıcılarına söylədikləri gerçək olsun...

Şəkildə: İmadəddin Nəsiminin Hələb şəhərindəki məzarı. Məzar sanduqçasında belə yazılıb:

Divan ədəbiyyatının qaydasına görə, şeirin ilk beytinin ölçüsü bütün şeir boyu gözlənilir. Çox nadir hallarda, (mütevvəl qəsidələrdə, məsnəvilərdə) şairlər yeknesəkliyi aradan qaldırmaq naminə bilərəkdən şeirin bəhrini dəyişirdilər. Örnek parçanın ilk beyti “müzare” bəhrində (məf’ulu fa’ilatu məfailu

Fatihə. Bu məzar, ALLAHın və onun vəlisinin böyük bilicisi, sufi inancına etiqad edən Şəhid Şeyx Əli İmadəddin Nəsiminindir. Hicri 824-cü ildə (miladi 1421-ci ildə) şəhadətə yetirilmişdir. Uca ALLAH rəhmət eləsin, məzarının torpağı pak olsun.)

Allahverdi Eminov

Mehdi Mehdizadədən sonra...

Ən yeni nəslə deməzdim, “Köhnə” və “Orta” nəslin nümayəndəsindən soruşsan ki, akademik Mehdizadə kimdir? - dərhal cavab verəcək: “Azərbaycan Respublikasının keçmiş maarif (təhsil) naziri işləmişdir”. Və azca susandan sonra əlavə edəcəkdir: “Təhsilimiz onunla da getdi”. - Birmənalı səslənir.

Azərbaycan təhsili SSRİ-nin “əsərində” olarkən belə, Mehdi Mehdizadənin şəxsi nüfuzu Moskvada hörmətlə qarşılanırdı. O, SSRİ Pedaqoji Elmlər Akademiyasının hüquqi üzvü idi. Bunu ilk dəfə Maarif Naziri işlərkən təhsilə rəhbərlik dövründə, öz fikirlərinin həyatiliyi ilə, elmiliyi ilə və obyektivliyi ilə qazanmışdı. Mehdi Mehdizadənin işlədiyi zaman kəsiyində mən orta məktəbdə pedaqoji fəaliyyətə başlamışam, pedaqoji elmlərlə məşğul olmuşam. Dəfələrlə çıxışlarımı, məruzələrimi dinləmişəm, suallara cavablarına qulaq asmışam. Fasilədən sonra (Maarif Nazirliyi Hökumət evinin II mərtəbəsində yerləşirdi) işə qayıdarkən müxtəlif səbəblərdən nazirliyə təşrif gətirən müəllimlərlə salamlaşar, nə məqsədlə gəldiklərindən hali olub, fikrini bildirirdi. Necə dəyərlər: nazirliyə gələnlərin yarısının “məsələsini” həll etmiş olardı...

Nazir Mehdizadə 80 yaşlarında təqaüdə çıxdı və elmi işi seçdi.

Mənim mərhum Mehdi Mehdizadə haqqında yazmaq fikrim yoxdur (vaxtilə yazmışam). Onu xatırladığım ki, nazir postundan gedəndən sonra Təhsil Naziri vəzifəsinə Elmira Qafarova, Lidiya Rəsulova, Kamran Rəhimov, Rafiq Feyzulayev gəldilər. Onlar haqq dünyasına qovuşmuşlar və hər birisinin öz yeri vardır. Nəhayət, professor, Milli EA-nın müxbir üzvü Misir Mərdanov Təhsil Naziri oldu və on beş il respublika təhsilinə rəhbərlik etdi. Onun dövründə də bu sistemdə çalışmışam, vəzifələr tutmuşam, sıx yaradıcılıq ünsiyyətində olmuşam. Söhbətlərimiz olub, fikir mübadiləsi də həmçinin. Təhsilin idarə olunması ilə bağlı dəyərli, orijinal mülahizələrini eşitmişəm...

Təsədüfi deyil ki, Misir Mərdanovu “İslahatçı nazir” kimi pedaqoji ictimaiyyət tanıyırdı. Bu məsələ ilə əlaqədar geniş müsahibələr vermiş, kitablar və məqalələr yazmışdır. Xatırlamağa dəyər ki, professor Misir Mərdanov təhsil tariximizə, Qori (Azərbaycan) Müəllimlər Seminarıya aid əsərlər qələmə almışdır. Xüsusən, pedaqoji fəaliyyətində müəllim nüfuzuna dair yetərli, bu gün nəzərə alınmasına ehtiyac duyulan fikirlərin müəllifidir (“525-ci qəzet”də olunan silsilə məqalələrini xatırlamağa dəyər).

Professor Misir Mərdanovun nazir işlərkən idarəsində yaratdığı demokratik prinsipləri çox xatırlamalı olacağıq! Mən illərlə bu humanizmin, sərbəstliyin, xoş qarşılanmanın şahidiyəm. Bəzən, o nazirliyə hansı problemlə bağlı gələn yoldaşla ehtəs nazirliyin həyatında qarşılaşarsa ayaqüstü söhbət edir, problemə aydınlıq gətirirdi. Və vurğulayırdı ki, vaxtilə qurumda “xalq” sözü işlənmişdir, nə üçün də müəllim nazirliyin qapısında gözləməlidir? O, kadrların seçimində yanlışlamışdır... Mən mərhum nazir Mehdi Mehdizadədən sonra Misir Mərdanovun təhsilə rəhbərlik dövrünü, bir pedaqoq kimi yaxın müşahidəçi kimi təqdir etməkdə yanlışlamıram. Və nə üçün də olmuş həqiqətlərdən qaçmalıyıq? Bu qədər - yetmiş ildə həqiqəti dilimizə gətirməkdə ehtiyat etməyimiz kifayət deyilmi? Bəzi bədxahlar, nihilistlər və pedantlar Misir Mərdanovu “sağdan” və “soldan” vurmağa çalışmışlar, bir qərəzlik psixologiyası ilə, o isə təmkinlə, hissiyyata qapılmadan öz fəaliyyətində olmuşdur. Bu xarakter bir nazir kimi Misir Mərdanovun yüksək mədəniyyətinə malikliyi deməkdir... Nazir olaraq Misir Mərdanovun təqdirəlayiq fəaliyyətinin başlıca səbəblərdən biri də sələflərindən öyrənməsi idi, təhsilə canlı orqanizmi kimi baxması idi. O, alman filosofu Maks Lausnin fikrile şərik çıxması idi: “Təhsil öyrəndiklərini yaddan çıxaran sonra yerdə qalandır”.

Mən keçmiş təhsil naziri, professor Misir Mərdanovdan yazmağı düşünməmişdim. Bu gün təhsilimizin könülə çap olunmamasını hallandırmaq fikrində deyiləm, amma istərdim yaxşı işi çağdaş təhsil funksionerləri nəzərə alsınlar: Mehdi Mehdizadə və Misir Mərdanov ənənələrinə laqəyd qalmayırlar...

Stress hamilə qalmağı əngəlləyirmi? Və yaxud suni mayalanma zamanı qadınlar hansı problemlərdən qorunmalıdır? Psixoloji Xidmət və Reabilitasiya Mərkəzinin mütəxəssisi, psixoloq Sevinc Əlizadə “Hurriyyet” qəzetinin əməkdaşı ilə söhbətində suni mayalanma zamanı “olar-olmazlar” haqqda maraqlı açıqlamalar verib. Onun sözlərinə görə, stress təkcə suni mayalanma zamanı deyil, adi vaxtda belə, insan sağlamlığına böyük zərər vurur.

Stress hamilə qalmağı əngəlləyirmi?

Psixoloq Sevinc Əlizadə: “Süni mayalanma müalicəsinə qərar verildiyi andan pasiyentin psixoloji terapiyaya başlaması tövsiyə olunur”

Stress hamilə qalmağı əngəlləyirmi? Bu sualı cavablandıran psixoloq deyir ki, hamilə qadınların stress və əsəbdən uzaq durması lazımdır: “Övlad sahibi olmaq bir çox cütlüyün xəyalıdır. Bu məsələdə uğur əldə etməyən bir çox sayda cütlüklərimiz var. Süni mayalanma müalicəsi günümüzdə yaygın olan və tibbin inkişafını da nəzərə alsaq, çox zaman müsbət nəticələr verdiyini də görürük. Əvvəllər süni mayalanmada sadəcə bioloji təməlli müalicə tətbiq olunurdu. Amma son zamanlar aparılan araşdırmalar sübut edib ki, süni mayalanma zamanı psixoloji dəstək alan insanlar daha xoşbəxt, motivasiyalı və hüzurlu olurlar, bu da onların müalicəsinin uğurlu olma dərəcəsini artırır. Çünki biz artıq bilirik ki, hamilə qalmaq bioloji bir dönmə olmaqdan ziyadə, duyğu və düşüncədən təsirlənən və bunların dəyişdirilməsilə də asanlaşdırılan bir dönmədir”.

Sevinc Əlizadə deyir ki, süni mayalanma müalicəsinə qərar verildiyi andan pasiyentin psixoloji terapiyaya başlaması tövsiyə olunur: “Çünki uzun müddət hamilə qalmağa çalışan, amma müxtəlif səbəblərdən dolayı hamilə qala bilməyən insan necə bir ruh halında ola bilər, təxmin edirik. İçində soyuq bir kədər, cavabsız suallar, problem həll olunacaqmı, nə qədər davam edəcək? Nəticənin də nə olacağını bilmək imkansızdır və bu qeyri-müəyyənliklərlə mübarizə aparmaq, bütün bunların üstünə bir də çox vaxt ailə təzyiqi və çevrəsel faktorlar, cütlüklər arasında yaşanan gərginliklər də

əlavə olunarsa, ruh halı təbii ki, depressiv və gərgin olacaq. Bu dönmədə alınan hormonal müalicədə insan psixologiyasına çox təsir göstərir. Bilirik ki, orqanizmi hormonlar tərəfindən idarə olunur. Belə olduğu halda stress altında ifraz olunan hormonlar bir çox xəstəliklərə yol açmağa bilər”.

Psixoloq bildirir ki, ümumiyyətlə, süni mayalanma müalicəsi stressli bir yoldur: “Bu dönmədə qadınlarımızda çox sayda psixoloji problemləri də görürük. Bu periodda qadınlarda tükənmişlik, ümitsizlik, depressiya kimi hallar baş qaldıra bilər. Bilirik ki, ruh və bədən arasında güclü bir rabitə bağlıdır. Neqativ duyğular qadınların hamiləlik müalicəsinə mənfi təsir göstərən əhəmiyyətli faktorlardan biridir. Gərgin ruh halı çox vaxt orqanizmi bloklayır və hamilə qalmağı əngəlləyir. Övlad sahibi ola bilməyən qadınlar bu məsələdə bütün yükün öz üzərində hiss edə bilər və bu da özlərini dəyərsiz, yetərsiz hiss etmələrinə yol açmağa bilər. Bu hisslər çox basqın olarsa hamiləlikdən sonra, doğum sonrası depressiyalar da başlaya bilər. Həm övlad sahibi ola bilməmək, həm müalicələrin verdiyi ağırlıq bədənə yorur və bununla bərabər ruhsal yorğunluq və səbrsizlik psixologiyası da müşahidə olunur. “Gərgin olmamalıyam” düşüncəsi belə, daha çox stressə səbəb olur və çox vaxt insan özü ilə başa bilmir.

Bütün bunlar günlük həyatımızda təsir göstərdiyi kimi, hamiləliyə də böyük təsiri var. Stress altında olan şəxslərin uğurlu hamiləlik başlatmağı çox çətindir. Gərgin

Süni mayalanma zamanı əsəb və stressin zərərləri...

halı və stress yumurta mayalanmasına hətta embrion keyfiyyətinə belə təsir göstərən ünsürlər arasındadır.

Süni mayalanma müalicəsi, hamiləlik və psixoloji dəstək ayrı-ayrı düşünülməməlidir. Çünki bu period qadınlar üzərində böyük bir imtahan periodudur. Burda psixoloqların üzərinə düşən vəzifələr bunlardır:

- **Neqativ düşüncələri aradan qaldırmaq;**
- **Qayğını azaltmaq;**
- **Qəyərsizlik hissiylə mübarizə;**
- **Cütlüklər arasında ünsiyyətini formalaşdırmaq;**
- **Pozitiv düşüncələrin inkişafı;**
- **Uğursuzluq və ümidsizlik duyqusunu azaltmaq;**
- **Depressiya və stresslə mübarizə aparmaq.**

Terapiyalarımızda hər ehtimalın üzərində duraraq çalışmalar aparırıq. Nəticə uğursuz olsa belə, pasiyent ümidsizliyə qapılmayıb, təkrar müalicəyə başlamağa ruhən hazır olurlar. Nəticə uğurlu olarsa da, sağlam ruhda və sağlam orqanizmdə hüzurlu hamiləlik keçirdərək xoşbəxt və sağlam övladlar dünyaya gətirməyin sevincini dadarlar. Stress və həyəcanı düzgün idarə etməklə onun gətirə biləcəyi problemlərdən xilas olmağı özümüzə hədəf olaraq qoymalıyıq”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Paşa YAQUB,
Həkim, Elmi-ləduun bilicisi

“Məgər göylərdə və yerdə olanların, Günəşin, Ayın və ulduzların, dağların, ağacların və heyvanların hamısının, insanların isə, bəzilərinin (!) Allaha səcdə etdiyini görmürsənmi?” “Quran”, “Həcc” surəsi, 18

2023-cü ildə - 20 aprel və 14 oktyabr tarixləri olmaqla - iki dəfə Günəş tutulması gözlənilir. Elmi-ləduun hesablamalarımız göstərir ki, bu tutulmalar təsadüfi olmayıb, xüsusi bir qanunauyğunluğa tabedir. Burada diqqət çəkən məqamlardan biri gələn ilin tutulmalarının Saros dövrünə uyğun - 6585 gün fərqlə baş verməsidir ki, bu da bir astronomik dövrüdür. Hansı ki, Astronomiya elmində ona “Saros dövrü” deyilir (bu dövr haqqında əvvəlki yazılarımızda bəhs etmişik). Tərtib etdiyimiz və astronomiya elmində yenilik olan aşağıdakı cədvəldə bunu aydın görmək olur:

(Bax: 6585 gün fərqlə baş verən Günəş tutulmalarının cədvəlinə:)

6585 gün fərqlə baş verən Günəş tutulmalarının cədvəli			
S/№	Tutulmanın tarixi	Aradan keçən günlər	Növbəti tutulma
1.	14.12.2001	6585	26.12.2019
2.	04.12.2002	6585	13.12.2020
3.	31.05.2003	6585	10.06.2021
4.	24.11.2003	6585	04.12.2021
5.	19.04.2004	6585	01.05.2022
6.	14.10.2004	6585	25.10.2022
7.	08.04.2005	6585	20.04.2023
8.	03.10.2005	6585	14.10.2023

Gələn ilin Günəş tutulmalarında diqqət çəkən məqamlardan biri də astronomik hadisənin 29 ədədi altında baş verməsidir. Yəni, tutulmaların tarixini Hicri-qəməri təqviminə çevirsək görərik ki, bir qayda olaraq ayın 29-na düşür. Məsələn, birinci tutulma Ramazan ayının 29-na, ikinci tutulma isə, Rəbiül-əvvəl ayının 29-na təsadüf edir. Bu astronomik hadisələrin bizə ötürdüyü kodlaşdırılmış mesajları anlamaq üçün, 29 ədədinin hikmətinə nəzər salaq.

Əvvəlcə qeyd edək ki, 29 ədədi Yer kürəsinə işarədir. Çünki, yerin insan yaşayan quru hissəsi 29 %-dir.

Yeri gəlmişkən, bu hikmət insanın anatomik quruluşunda da özünü büruzə verir. Belə ki, insan anatomiyasında mövcud olan su ilə bərk cisim 29-un 71-ə nisbətindədir.

Diqqətinizi daha bir məqama yönəldək ki, “Quran”ın 29-cu surəsi “Hörümçək” adlanır və şər qüvvələrə, bugünkü mafiya və monopoliyalara işarədir. Biliyimiz kimi, bu gün Yer kürəsinin 29 %-də yaşayan insanlar şər qüvvələrin, mafiyaqların qurduqları hörümçək torunda çabalamaqdadırlar. Qurani-Kərimdə Günəş tutulması qiyamətin əlaməti olaraq qeyd edilir. Gələn ilin tutulmalarının 29 ədədi altında baş verməsi Yer əhlinə kodlaşdırılmış xəbərdarlıq kimi qəbul edilməlidir. Yeni, az vaxtda insanları əsarətdə saxlayan mafiya tipli dövlətlərin (yaxud, dövlət tipli mafiyaqların) dağılacağını xəbər verir.

Sübut üçün bildirim ki, 29-cu surə 69 ayədən ibarətdir.

69 ədədi isə “Haqq olan qiyamət” surəsinin sıra nömrəsi olduğundan, “Quran”da qiyamət

gəlmələri və xalqları hörümçək kimi tora salaraq əsarətdə saxlamaları bizə qiyamətin yaxınlaşdığını xəbər verir.

Bu fakt onu göstərir ki, 69-cu və 29-cu surələr həm mahiyyət-cə, həm də riyazi yolla biri-birinə bağlanırlar.

Sübut üçün daha bir dəlil gətirim: 29 ədədi (29-cu ayə) müqəddəs kitabda məhz 69 dəfə keçir (“Quran”ın altmış doqquz surəsində 29-cu ayə var; qalan surələrdə ayələrin sayı 29-dan azdır).

Yuxarıda qeyd etdik ki, 29 ədədi Yerin insan yaşayan (quru) hissəsinə işarədir. Fironun prototipləri olan diktatorların 69-cu ildə hakimiyyətə gəlməsi ilə 29 faizlik Yerdə zülmün əsası qoyuldu və mafiyaqlar bəşəriyyəti hörümçək kimi tora saldılar. Onların qurduqları dövlətlər də mafiya tipli dövlətlərdir (yaxud, dövlət tipli mafiyaqlardır).

Fərəhli haldır ki, elm və peyğəmbərlik əsri olan XXI əsr başlayandan bəri, bu hörümçək toru dağılmağa başlayıb və Yaradanın iradəsi ilə bu proses irəliləməkdədir. Bu da təsadüf deyildir. Belə ki:

29 x 69 = 2001

Gördüyümüz kimi bu hikmətli ədədlərin hasili XXI əsrin başlanğıcını göstərir.

Xatırladaq ki, 21 ədədi “Peyğəmbərlər” surəsinin sıra nömrəsi olduğundan bu ədəd “Quran”da elm, kamillik və peyğəmbərlik rəmzi sayılır. Elmi-ləduun hesablamalarımıza görə elm əsri olan 21-ci əsr başlayandan bəri bəşəriyyət kamillik dövrünə doğru irəliləməyə başlayıb. Bu özünü onunla büruzə verir ki, artıq cəmiyyətdə kamillik mərhələsində olan insanlar görünməyə (tanınmağa) başlayıblar və onlar cəmiyyətə ilahi mesajlar ötürürlər...

Diktatorların əsasən Şərq ölkələrində hakimiyyətə gəlməsini əsas götürən ateistlər bunu İslam dini ilə əlaqələndirmək kimi uğursuz cəhdlər edirlər.

Məsələyə açıq gözlə baxdıqda isə, bunun tam əksini görmək mümkündür. Yəni, 29 faiz Yerin hər tərəfində zalımları hakimiyyətə gətirən, mafiya tipli dövlətləri yaradan və bu günədək onların hakimiyyətini hər vaxt qoruyub saxlayan əslində qeyri müsəlmanlar - yahudi və xaçpəstlərdir. Bunu görmək üçün heç də yüksək savad tələb olunmur. Sadəcə, azacıq gözünə açmaq yetərlidir. Özlərini “İslam”

ölkəsi kimi təqdim edənlərin kimilərlə müttəfiq olmalarına baxsanız, onların mahiyyətlərini başa düşəcəksiniz (İran rus və ermənilərlə, ərəb ölkələri isə, İngilisdilli ölkələrlə müttəfiqlər...).

Bizim baxışlarımıza görə bu gün dünyada nəinki İslam dövləti yoxdur, əksinə, özlərini İslam kimi təqdim edən dövlətlər dini və millətləri parçalamaqla, İslamı gözədən salmaqla məşğuldur-

nın səhifələrinin sayıdır.

Burada diqqət çəkən digər maraqlı məqam ondan ibarətdir ki, başqa tutulmalar kimi, bu tutulma (14 oktyabr tutulması) da 286 ədədinin üç misli olan 858 ədədi ilə təkrarlanır. Bunu aşağıdakı cədvəldən aydın görmək olur.

(Bax: 858 ədədi ilə təkrarlanan Günəş tutulmasının cədvəlinə)

858 gün fərqlə baş verən Günəş tutulmalarının cədvəli						
Tutulmanın tarixi	Aradan keçən günlər	Növbəti tutulma	Aradan keçən günlər	Növbəti tutulma	Aradan keçən günlər	Növbəti tutulma
21.07.2001	858	23.11.2003	858	29.03.2006	858	01.08.2008
14.12.2001	858	19.04.2004				
10.06.2002	858	14.10.2004				
04.12.2002	858	08.04.2005				
31.05.2003	858	03.10.2005	858	07.02.2008	858+858	13.09.2015
22.09.2006	858	26.01.2009	858	02.06.2011		
19.03.2007	858	22.07.2009	858	26.11.2011		
11.09.2007	858	15.01.2010	858	21.05.2012		
11.07.2010	858	14.11.2012	858	20.03.2015		
04.01.2011	858	10.05.2013				
01.07.2011	858	03.11.2013	858	09.03.2016		
29.04.2014	858	01.09.2016	858	06.01.2019		
24.10.2014	858	26.02.2017	858	02.07.2019		
11.08.2018	858	14.12.2020				
26.12.2019	858	01.05.2022				
10.06.2021	858	14.10.2023				

lar...

2023-cü ilin Günəş tutulmalarının Elmi-ləduun təhlili göstərir ki, Yaradan yolun azmış, bəşəri dəyərlərdən uzaqlaşmış insanlara, və onların rəhbərlərinə (!) xəbərdarlıq edir ki, tövbə edib, doğru yola qayıtsınlar və bir-birlərinə zülm etməkdən, əziyyət verməkdən çəkinsinlər. Əks halda xalqları və onların zalım rəhbərlərini ağılasığmaz bəlalər gözləyir.

Təsadüf deyildir ki, ilk tutulma (Yerdəki saat fərqi nəzərə alınmaqla) ilin 111-ci günü baş verəcəkdir. Bu da Quranın 111-ci (“Əbu-Ləhəb”) surəsinə işarədir ki, həmin surədə məşhur bir hökm verilir:

“Əbu Ləhəbin əlləri qurusun, qurudu da!” (111:1)

Elmi-ləduun hesablamalarımız göstərir ki, bu hökm indiki dövrə də şamil olunacaq və zülm edənlərin əlləri quruyacaqdır!

2023-cü ilin ikinci tutulması oktyabrın 14-də baş verəcəkdir ki, Yerdəki saat fərqi nəzərə alsaq həmin tarixin ilin 286-cı günü olduğunu görürük. Bu ədəd orijinal (Kəbədə saxlanan) Qura-

Bu və digər hesablamalarımız göstərir ki, 2023-cü ilin Günəş tutulmaları bəşəriyyətə ötürülmüş astronomik mesajlardır və insanların diqqətini Qurana (Allahın buyurduqlarına) yönəltmək məqsədi daşıyır. Yəni enən bəlalardan siqortalımaq üçün Allahın kitabda yazdığı tövsiyələrə əməl etməli, bütün pis əməllərdən, o cümlədən xalqa zülm etməkdən əl çəkməlidir. Əks halda yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, 111-ci surədəki hökmün icrası vacib olacaqdır.

2023-cü ilin Günəş tutulmalarının təhlili göstərir ki, indiki şeytani dövr gələn il bitəcək, dövlət adına qurulmuş bütün mafiya və monopoliyalar dağılacaq; onları yaradanlar isə, ciddi cəzalanacaqlar...

Təsadüf deyildir ki, Quranın 23-cü surəsi “Möminlər” adlanır və ilk ayəsində möminlərə qələbə vəəd olunur:

“Həqiqətən, möminlər Nicat tapmışlar!” (23:1)

Elmi-ləduun hesablamalarımız göstərir ki, Allahın möminlərə verdiyi bu vəəd məhz elm əsrinin 23-cü (!) ilində gerçəkləşəcəkdir.

Qüdrət Allaha məxsusdur!